

EDGAR SUKIENNIK* – WARSZAWA

BIBLIOGRAFIA SANKTUARIUM MATKI JEDNOŚCI CHRZEŚCIJAN W ŚWIĘTEJ LIPCE ZA LATA 1618-2018

Streszczenie

Sanktuarium maryjne w Świętej Lipce na Mazurach to jedno z najbardziej znanych miejsc pielgrzymkowych w Polsce. Od czasów średniowiecza przybywają tu pielgrzymi z Polski i z krajów sąsiednich, aby modlić się przed słynącym łaskami wizerunkiem Matki Bożej oraz słuchać koncertów muzycznych, które wykonywane są na imponujących organach barokowych. W 2018 roku sanktuarium przeżywało trzy ważne rocznice: 400-lecie oddania Świętej Lipki pod opiekę króla polskiego Zygmunta III Wazy i jego następców, 125-lecie ukończenia świętolipskiej szkoły muzycznej przez Feliksa Nowowiejskiego oraz 50-lecie koronacji obrazu Matki Bożej Świętolipskiej przez prymasa Polski kard. Stefana Wyszyńskiego oraz metropolitę krakowskiego kard. Karola Wojtyłę. Uroczysty jubileusz stworzył okazję do wielu podsumowań w zakresie stanu badań historycznych nad dziejami kościoła i klasztoru jezuitów. Prezentowana bibliografia usiłuje zebrać to, co już wiadomo na temat sanktuarium, oraz próbuje zasugerować obszary badawcze, które jeszcze oczekują na swoich dziejopisów.

Słowa kluczowe: Święta Lipka; jezuita; kult maryjny; bibliografia; badania historyczne

Święta Lipka w historiografii polskiej i zagranicznej

Znane sanktuarium maryjne, nazywane powszechnie „Częstochową Północy”, usytuowane jest niemal na historycznej granicy Warmii i Mazur, nad jeziorem Dejnów, przy drodze prowadzącej z Kętrzyna do Reszła. Prężnie działający ośrodek życia religijnego rozwinął się tutaj w związku z kultem słynącej łaskami figurki Matki Bożej, która odbierała cześć od XIV wieku. Na temat początków Świętej Lipki powstało wiele legend, podań i interpretacji, których nie trzeba w tym miejscu przytaczać, gdyż stanowią one odrębny problem badawczy. Nato-

* Edgar Sukiennik – dr historii; Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego; Warszawa; e-mail: edgar.sukiennik@wp.pl

<https://orcid.org/0000-0002-7294-9894>

miast należy zauważyć, że kult figurki dynamicznie się rozwijał i zapoczątkował powstanie w tym miejscu kaplicy, która dała początek późniejszemu sanktuarium. Jego funkcjonowanie zostało brutalnie przerwane w czasie dominacji protestantyzmu w Prusach. W pierwszej połowie XVI wieku protestanci zniszczyli figurkę i zabronili katolikom pielgrzymowania do kaplicy.

W okresie restauracji katolicyzmu po Soborze Trydenckim ośrodek kultu maryjnego zaczął się odradzać. Doniosłą rolę w tym procesie odegrał Stefan Sadorski, dworzanin królewski, który w 1617 roku wykupił Świętą Lipkę z rąk Ottona von Groebena, a w roku następnym oddał ją pod opiekę króla polskiego Zygmunta III Wazy i jego następców. W 1632 roku pieczę nad tym miejscem roztoczyli ojcowie jezuiti, którzy cieszyli się wówczas dużym poważaniem w całym Kościele. Zakonnicy pojawili się tutaj dzięki przychylności S. Sadorskiego, który pragnął zapewnić miejscu świętemu godziwą obsługę duszpasterską i widział w tej roli przede wszystkim duchowych synów św. Ignacego Loyoli. W latach 80. XVII wieku jezuiti rozpoczęli wznoszenie nowej świątyni w stylu barokowym. W ciągu kilkunastu lat na placu stanął emporowy kościół z majestatyczną fasadą, która odznaczała się wyjątkowym kunsztem. W centralnym miejscu świątyni zawisł obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem pędzla Bartłomieja Pensa z 1640 roku. W tym czasie Święta Lipka była już popularnym miejscem pielgrzymkowym, do którego przybywali pątnicy z Polski, Litwy, Prus, a nawet bardziej odległych krajów Europy zachodniej i południowej, o czym świadczą zachowane do dziś relacje jezuita Tomasza Clagiusa¹. Okazały kościół, usytuowany dosłownie wśród jezior i lasów, pozostaje jednym z najchętniej odwiedzanych ośrodków pielgrzymkowych i turystycznych w Polsce. Architektura sakralna została tutaj doskonale wkomponowana w urzekający krajobraz naturalny, co niedawno trafnie wyraził kustosz świętolipskiego sanktuarium, o. dr Aleksander Jacyniak, gdy wspomniał o „pięknie ludzkiego tworzenia wpisanym w piękno Boskiego stworzenia”².

Miejsce z tak bogatą i różnorodną przeszłością, a przy tym będące ważnym ośrodkiem życia religijnego Warmii i Mazur, nie mogło pozostać niezauważone przez historyków Kościoła i miłośników historii regionalnej. Pragnęli oni poznać jego dzieje i upowszechniać wyniki swoich dociekań. Próby opisu dziejów Świętej Lipki można odnaleźć już w XVII wieku, w związku z szerzącymi się informacjami o cudownych uzdrowieniach, których mieli doświadczać pielgrzymi modlący się za wstawiennictwem Matki Bożej. W tym kontekście należy odczytywać prace dwóch duchownych: ks. Michała Ciaritiusa (1626) i wspomnianego już jezuita Tomasza Clagiusa vel Kłagi (1659), które ukazały się drukiem i dały okazję do propagowania sanktuarium³. Oba dzieła stanowią podstawę dla badań nad rozwojem kultu maryjnego w Świętej Lipce, choć wymagają biegłej znajomości łaciny. Dużą wartość poznawczą ma niemieckojęzyczna praca ks. Augustyna Kolberga pt. *Geschichte der Heiligenlinde*, która została opublikowana na

¹ Zob. T. Clagius, *Linda Mariana sive de B. Virgine Lindensi libri V*, Coloniae 1659.

² A. Jacyniak, *Chcę służyć Matce Bożej Świętolipskiej* [rozmowa z Franciszkiem Mrozem], „Nasza Arka”, (2018) nr 5 (209), s. 13.

³ M.F. Ciaritius, *B. V. M. Lindensis. Vetustissimum et religiosissimum in Prussia Sacellum Beatissimae Virginis Mariae sacrum, prodigiis divinis clarissimum*, Brunsbergae 1626.

łamacz czasopisma historycznego „Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands” w 1866 roku⁴. Autor wnikliwie przebadiał archiwum parafialne w Świętej Lipce, dzięki czemu wprowadził do obiegu naukowego wiele informacji dotychczas nieznanych. Późniejsze prace XIX i XX-wiecznych uczonych, m.in. Antona Ulbricha⁵, Georga Lühra⁶, Mariana Borzyszkowskiego⁷ i bpa Jana Obląka⁸, wprawdzie poszerzyły zakres wiedzy o dziejach kościoła świętolipskiego, ale były daleko od ich kompleksowego ujęcia.

W szerokim wachlarzu publikacji poświęconych Świętej Lipce nie mogło zabraknąć tematów związanych z dziełami sztuki i ich konserwacji na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci. W tym kontekście warto przytoczyć opracowanie Elizy Buszko odnośnie problemów konserwatorskich sanktuarium świętolipskiego, ze szczególnym uwzględnieniem zabytkowych krużganków⁹. Na wartość obiektów zabytkowych i konieczność poddawania ich zabiegom konserwatorskim zwrócili uwagę także Michał Czapski i Maria Wanat-Zakrzewska w artykułach traktujących o konserwacji kościoła, krużganków i rzeźb kamiennych, które występują na terenie sanktuarium w dużej liczbie¹⁰.

Święta Lipka długo czekała na monografię historyczną, która uwzględniłaby różne aspekty funkcjonowania sanktuarium, parafii i klasztoru na przestrzeni dziejów. Naprzeciw tym oczekiwaniom wyszedł o. Jerzy Paszenda, jezuita, który opublikował obszerną, liczącą prawie 400 stron, publikację pt. *Święta Lipka – monografia* (Kraków 2008). Zawarł w niej nie tylko informacje znane z poprzednich opracowań, lecz także poszerzył je o wiadomości pozyskane z akt Centralnego Archiwum Zakonu Jezuitów w Rzymie oraz dokumentacji przechowywanej w Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie. W tym dziele warto zwrócić uwagę na następujące tematy: początki sanktuarium, najstarsze źródła pisane i drukowane do historii kultu maryjnego, ruch pielgrzymkowy na przestrzeni dziejów, walory artystyczne kościoła i otaczających go krużganków, powstanie parafii świętolipskiej oraz imponujące dzieła sztuki, które zdobią ściany i sklepienia kościoła. Obszerna monografia ks. J. Paszendy pozostaje fundamentalnym źródłem informacji o tym, co już wiemy na temat sanktuarium, a co jeszcze pozostało do rozpoznania, ewentualnie do uzupełnienia.

⁴ A. Kolberg, *Geschichte der Heiligelinde*, „Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands” 1866, Bd 3, s. 28-138; 435-520.

⁵ A. Ulbrich, *Die Wallfahrtskirche in Heiligelinde. Ein Beitrag zur Kunstgeschichte des XVII. und XVIII. Jahrhunderts in Ostpreussen*, Strassburg 1901.

⁶ G. Lühr, *Die Jesuiten von Rösel und Heiligelinde*, „Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands”, 20 (1919) nr 20, s. 753-800.

⁷ M. Borzyszkowski, *Święta Lipka w latach 1920-1940*, „Studia Warmińskie”, 32 (1995) s. 103-116.

⁸ J. Obląk, *Święta Lipka*, Olsztyn 1975; wyd. 2, Olsztyn 1982.

⁹ E. Buszko, *Problemy konserwatorskie sanktuarium w Świętej Lipce*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 176-198.

¹⁰ M. Czapski, *Zabezpieczenie krużganków w Świętej Lipce*, „Inżynieria i Budownictwo” 16 (1959), nr 1, s. 1-6; M. Wanat-Zakrzewska, *Konserwacja rzeźby kamiennej barokowego kościoła w Świętej Lipce w latach 1982-1987*, „Rocznik Olsztyński” 17 (1997), s. 125-141.

Monografia znanego jezuitę wprowadziła na wiele postulatów badawczych, jednak nie wyczerpała tematu. Poszczególne zagadnienia wymagały rozwinięcia przez kolejnych naukowców. Problem ten został poruszony w referatach wygłoszonych przez specjalistów podczas pierwszej części sympozjum: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, które odbyło się w klasztorze świętolipskim w 2008 roku. Dla przykładu można wspomnieć tekst autorstwa prof. Stanisława Achremczyka o znaczeniu Świętej Lipki w okresie I Rzeczypospolitej¹¹. Historiografię sanktuarium wzbogacił również artykuł ks. prof. Andrzeja Kopiczki poświęcony negatywnemu stosunkowi władz komunistycznych do uroczystości koronacyjnych w 1968 roku¹². Genezę najstarszych pieśni świętolipskich omówił ks. Sławomir Ropiak¹³. Funkcjonowaniu barokowych organów przyjrzał się Rafał Sulima¹⁴, najstarsze zachowane druki zaś, z których korzystali świętolipscy jezuitę, ustaliła Lidia Zielińska¹⁵. Referaty ogłoszone drukiem w publikacji okolicznościowej odkryły wiele nieznanych epizodów z dziejów omawianego sanktuarium.

W gronie historyków zajmujących się dziejami Świętej Lipki nie można pominąć prof. Janusza Hochleitnera. Niedawno zmarły wykładowca Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie i wicedyrektor Muzeum Zamkowego w Malborku pozostawił po sobie m.in. publikacje dotyczące ruchu pielgrzymkowego w czasach nowożytnych oraz funkcjonowania kapliczek przydrożnych, będących ważną częścią lokalnego krajobrazu¹⁶. Niebagatelnym przyczynkiem do dziejów Świętej Lipki są publikacje naukowe i popularno-naukowe, które wychodzą spod pióra lokalnego etnografa – Tadeusza Korowaja. Historyk powiatu kętrzyńskiego jest twórcą licznych opracowań zarówno w formie publikacji zwartych, jak również krótkich artykułów, ukazujących się regularnie na łamach czasopisma parafialnego „U stóp Świętolipskiej Matki”. Teksty jego autorstwa znacząco porządkują i uzupełniają stan badań nad dziejami Świętej Lipki i pozostałych miejscowości należących do tej rozległej parafii.

Pogłębieniu badań nad dziejami świętolipskiego sanktuarium sprzyjał kończący się rok 2018, czyli okres ważnych jubileuszy: 400-lecia oddania Świętej Lipki pod opiekę króla polskiego, 125-lecia ukończenia tutejszej szkoły muzycznej przez wybitnego kompozytora Feliksa Nowowiejskiego oraz 50-lecia koronacji obrazu Matki Bożej Świętolipskiej przez prymasa Polski kard. Stefana Wyszyńskiego oraz metropolitę krakowskiego kard. Karola Wojtyłę (11 VIII 1968). Ob-

¹¹ S. Achremczyk, *Znaczenie Świętej Lipki w Rzeczypospolitej szlacheckiej*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu*, s. 98-117.

¹² A. Kopiczko, *Władze partyjno-państwowe wobec koronacji obrazu Matki Bożej w Świętej Lipce*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu*, s. 245-300.

¹³ S. Ropiak, *Pieśni świętolipskie*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu*, s. 147-166.

¹⁴ R. Sulima, *Organy świętolipskie*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu*, s. 131-146.

¹⁵ L. Zielińska, *Księgozbiór starodruków świętolipskich w Bibliotece Bobolanum w Warszawie*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu*, s. 88-97.

¹⁶ J. Hochleitner, *Religijność Mazurów manifestowana w Świętej Lipce (XVI-XX w.)*, w: *Mniejszość i większość. Relacje kulturowe na pograniczach*, cz. 1, red. Paweł Pietnoczka, Olsztyn 2016, s. 175-192; tenże, *Przydrożne pomniki kultu religijnego Świętej Lipki i okolic*, „Studia Angerburgica”, 2 (2006) s. 78-91.

chody jubileuszu rozpoczęły się drugą częścią sympozjum popularnonaukowego pt. *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, które odbyło się 17 marca 2018 roku w świętolipskim domu pielgrzyma. Podczas konferencji wystąpiło 11 prelegentów z Warmii, Mazur, Mazowsza i Małopolski. Zaprezentowali oni wyniki swoich badań nad dziejami sanktuarium, parafii i klasztoru. Według zapowiedzi organizatorów teksty wystąpień mają ukazać się drukiem w okolicznościowej publikacji.

Kulminacja obchodów jubileuszowych nastąpiła 11 sierpnia 2018 roku, czyli dokładnie w 50. rocznicę koronacji słynącego łaskami wizerunku Maryi z Dzieciątkiem. W uroczystej sumie na placu przed bazyliką wzięli udział przedstawiciele Episkopatu Polski, władz samorządowych oraz pielgrzymi, którzy mimo deszczowej pogody dość licznie przybyli na centralną uroczystość. W roku świętowania jubileuszu sanktuarium świętolipskie dostało jeszcze jednego, szczególnego zaszczytu, jakim było wpisanie go na listę pomników historii. To najwyższa forma wyróżnienia, jaką dysponuje państwo polskie, aby uhonorować obiekty o szczególnej wartości historycznej. Święta Lipka znalazła się zatem w elitarnym gronie niespełna 100 obiektów zabytkowych obdarzonych tym tytułem w całym kraju. Można się spodziewać, że obfitość przełomowych wydarzeń z życia sanktuarium zachęci historyków do podejmowania kolejnych zagadnień związanych z dziedzictwem świętolipskim.

Wstęp

Proponowana poniżej bibliografia przedmiotowa stanowi próbę zebrania możliwie jak największej liczby pozycji naukowych i popularno-naukowych, które zostały wprowadzone do obiegu naukowego w formie publikacji. Bibliografia obejmuje lata 1618-2018, czyli od momentu oddania Świętej Lipki pod opiekę króla polskiego Zygmunta III Wazy i jego następców, aż do uroczystości 400. rocznicy tamtego wydarzenia oraz 50. rocznicy koronacji obrazu Matki Bożej Świętolipskiej. Zgromadzony materiał dotyczy historii sanktuarium świętolipskiego, kultu Najświętszej Maryi Panny, ruchu pielgrzymkowego na przestrzeni dziejów, pracy duszpasterskiej ojców jezuitów, wartości zabytkowej zespołu kościelno-klasztornego, mecenatu artystycznego fundatorów i dobrodziejów kościoła, życia codziennego mieszkańców parafii, nie pomijając obecności innowierców na omawianym terenie. W zamierzeniu opracowującego poniższy spis bibliograficzny ma służyć pomocą tym badaczom, którzy zechcą omówić w swoich pracach różne aspekty dziejów Świętej Lipki, jak również miłośnikom historii regionalnej, którzy pragną zgłębiać literaturę przedmiotu i poznać lepiej swoją małą ojczyznę. W celu ułatwienia poszukiwań zaproponowano podział na kilkanaście działów, do których przyporządkowano tytuły poszczególnych opracowań. Ze względu na objętość materiału ograniczono się do wyszczególnienia jedynie tych prac, które ukazały się drukiem jako publikacje zwarte bądź jako teksty w wydawnictwach ciągłych. Pominięto natomiast prace dyplomowe, które nie zostały wprowadzone do obiegu naukowego w ramach publikacji. Mają one wartościowy wkład w badania historyczne nad dziejami świętolipskiego sanktuarium, o czym świadczą choćby fakt, że były cytowane w publikacjach niektórych naukowców, niemniej jednak dostęp do nich jest znikomy lub poważnie utrudniony.

BIBLIOGRAFIA PRZEDMIOTOWA SANKTUARIUM ŚWIĘTOLIPSKIEGO

I. Hasła ogólne w encyklopediach, słownikach i bibliografiach

1. Grzebień Ludwik, *Podstawowa bibliografia do dziejów Towarzystwa Jezusowego w Polsce*, t. 1, Kraków 2009, s. 353-357. [Bibliografia przedmiotowa Świętej Lipki]
2. *Heiligelinde*, w: *Brockhaus Enzyklopädie in 24 Bänden*, t. 9, Mannheim 1997, s. 622.
3. *Heilige Linde*, w: *Jesuiten-Lexikon*, red. L. Koch, Paderborn 1934, s. 779.
4. Paszenda Jerzy, *Święta Lipka*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 19, red. E. Gigilewicz, Lublin 2013, s. 386-387.
5. *Sanktuaria w Polsce*, red. K.K. Czapliński, Katowice 2001, s. 110-111.
6. *Święta Lipka*, w: *Atlas zabytków architektury w Polsce*, red. H. Faryna-Paszekiewicz, R. Pasieczny, Warszawa 2001, s. 63.
7. *Święta Lipka*, w: *Brockhaus Enzyklopädie in 24 Bänden*, t. 21, Mannheim 1993, s. 51.
8. *Święta Lipka*, w: *Encyklopedia Popularna PWN*, wyd. 24, Warszawa 1994, s. 848; wyd. 29, Warszawa 1999, s. 852; wyd. 32, Warszawa 2005, s. 888; wyd. 33, Warszawa 2006, s. 888; wyd. 34, Warszawa 2007, s. 1000; wyd. 35, Warszawa 2010, s. 1000; wyd. 36, Warszawa 2011, s. 1000; wyd. 38, Warszawa 2015, s. 1000; wyd. 39, Warszawa 2017, s. 1000.
9. *Święta Lipka*, w: *Encyklopedia Powszechna*, t. 7, Kraków 2002, s. 413 (zdj. s. 414).
10. *Święta Lipka*, w: *Encyklopedia Powszechna PWN*, t. 4, cop. Warszawa 1976, s. 392; wyd. 2, t. 4, Warszawa 1983, s. 421.
11. *Święta Lipka*, w: *Encyklopedia Powszechna Wydawnictwa Gutenberga*, t. 17, rep. Kraków 1995, s. 68.
12. *Święta Lipka*, w: *Encyklopedia PWN w trzech tomach*, t. 3, Warszawa 1999, s. 527; wyd. 2, Warszawa 2006, s. 414.
13. *Święta Lipka*, w: *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564-1995*, wyd. 2, oprac. Ludwik Grzebień, Kraków 2004, s. 679-680.
14. *Święta Lipka*, w: *Mała Encyklopedia Powszechna PWN*, Warszawa 1974, s. 806.
15. *Święta Lipka*, w: *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, t. 6, Warszawa 1996, s. 269; wyd. 2, t. 8, Warszawa 2004, s. 144.
16. *Święta Lipka*, w: *Nowy Leksykon PWN*, Warszawa 1998, s. 1737.
17. *Święta Lipka*, w: *Popularna Encyklopedia Powszechna*, t. 17, Kraków 1997, s. 341; t. 19, Kraków 1998, s. 40; t. 21, Kraków 2002, s. 205.
18. *Święta Lipka*, w: *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. 11, red. B. Chlebowski, W. Walewski, Warszawa 1890, s. 690.
19. *Święta Lipka*, w: *Wielka Encyklopedia Jana Pawła II*, t. 30, oprac. G. Polak, Warszawa, s. 45.
20. *Święta Lipka*, w: *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, t. 11, wyd. 1, Warszawa 1968, s. 346.
21. *Święta Lipka*, w: *Wielka Encyklopedia PWN*, t. 27, Warszawa 2005, s. 81-82.

II. Panorama dziejów kościoła i parafii w Świętej Lipce

22. Achremczyk Stanisław, *Święta Lipka miejscem spotkań politycznych w XVIII wieku*, „Rocznik Olsztyński”, 17 (1997) s. 159-167.
23. Achremczyk Stanisław, *Znaczenie Świętej Lipki w Rzeczypospolitej szlacheckiej*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 98-117.
24. Balter Lucjan, *Święta Lipka na tle wiodących sanktuariów na Warmii i Mazurach i w skali ogólnopolskiej*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 17-29.
25. Bober Andrzej, *Święta Lipka po dwóch latach*, „Nasze Wiadomości z Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej”, (1949) nr 4, s. 4-7.
26. Borzyszkowski Marian, *Święta Lipka w latach 1920-1940*, „Studia Warmińskie”, 32 (1995) s. 103-116.
27. Brillowski Wojciech, *Analiza funkcjonalna założenia obronnego w Bezlawkach*, w: *Bezlawki – ocalić od zapomnienia. Wyniki prac interdyscyplinarnych prowadzonych w latach 2008-2011*, red. A. Koperkiewicz, Gdańsk 2013, s. 119-136.
28. Bruski Ireneusz Stanisław, *Sanktuarium świętolipskie*, „Warmińskie Wiadomości Diecezjalne”, 48 (1993) nr 6, 161-173.
29. Chojnowski Zbigniew, *Święta Lipka w poezji i legendzie*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 118-130.
30. Czapliński Konrad Kazimierz, *Sanktuaria w Polsce*, Katowice 2001, s. 110-111.
31. Danieluk Robert, *Święta Lipka w dokumentach Rzymskiego Archiwum Towarzystwa Jezusowego*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 73-87.
32. Gać Jan, *Święta Lipka*, „Posłaniec Serca Jezusowego”, (2015) nr 4, s. 42-45.
33. Gruszka-Zych Barbara, *Zaczęło się od lipy*, „Gość Niedzielny”, 82 (2005) nr 30 (wkł. „Posłaniec Warmiński”).
34. Kaczorowski Andrzej, *Miejsca Święte w Polsce*, Poznań 2008, s. 146-149.
35. Klimek Robert, *Od pogańskiego miejsca kultu do chrześcijańskiego sanktuarium – Święta Lipka i Gietrzwałd na tle krajobrazu sakralnego Warmii*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (2016) nr 3, s. 525-537.
36. Kolberg Augustyn, *Geschichte der Heiligelinde*, „Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands”, (1866) Bd 3, s. 28-138; 435-520.
37. Koperkiewicz Arkadiusz, *Zamek w Bezlawkach w świetle badań archeologicznych*, w: *Bezlawki – ocalić od zapomnienia. Wyniki prac interdyscyplinarnych prowadzonych w latach 2008-2011*, red. A. Koperkiewicz, Gdańsk 2013, s. 44-76.
38. Korowaj Tadeusz, *Cmentarze na terenie świętolipskiej parafii*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015) nr 3, s. 15-18. [Historia cmentarzy w Pieckowie, Pilcu, Pudwągach, Siemkach, Świętej Lipce i Wangutach]
39. Korowaj Tadeusz, *Historia wsi Pieckowo*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2016) nr 5, s. 11-13.

40. Korowaj Tadeusz, *Historia wsi Pudwągi*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2017) nr 8, s. 17-19.
41. Korowaj Tadeusz, *Historia wsi Wanguty*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2017) nr 7, s. 16-19.
42. Korowaj Tadeusz, *Ramty – wieś w połowie drogi między Świętą Lipką i Reszlem*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015) nr 2, s. 7-9.
43. Korowaj Tadeusz, *Święta Lipka w czasie II wojny światowej i w okresie bezpośrednio powojennym*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 201-224.
44. Korowaj Tadeusz, *Z historii Bezlaweckiego Dworu*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2018) nr 10, s. 8-17.
45. Korowaj Tadeusz, *Z historii Lembruka*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2017) nr 9, s. 16-19.
46. Korowaj Tadeusz, *Z liczącej 680 lat historii Klewna*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2016) nr 6, s. 16-19.
47. Kozłowski Krzysztof, *Widziałem, jak wozili ich*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2016) nr 6, s. 2-5; „Gość Niedzielny”, 93 (2018) nr 23 (wkł. „Posłaniec Warmiński”), s. IV-V. [Ewakuacja pensjonariuszy domu spokojnej starości w Kętrzynie do Świętej Lipki w 1945 roku]
48. Kwiatkowski Krzysztof, *Bezlawki – kilka uzupełnień źródłowych dotyczących późnośredniowiecznego zespołu osadniczego na obrzeżach kraju pruskiego*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (2016) nr 1, s. 31-54.
49. Kwiatkowski Krzysztof, *(Wild)haus w Bezlawkach (Bayselauken, Bäslack) – uwagi na temat budownictwa warownego zakonu niemieckiego w późnośredniowiecznych Prusach*, „Zapiski Historyczne”, 81 (2016) z. 2, s. 7-44.
50. Kwiatkowski Krzysztof, *Zamek w Bezlawkach rzekomą bazą militarną zakonu niemieckiego podczas letniej wyprawy litewskiej 1402 r.*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (2016) nr 2, s. 203-211.
51. *Legends o Świętej Lipce*, „Nasza Arka”, (2018) nr 5, s. 3.
52. Marko Elżbieta, *Czy takie mogły być początki Świętej Lipki?*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2014/2015) nr 1, s. 10-11.
53. Milewski Zygmunt, *Święta Lipka*, „Sodalis Marianus”, (1960) z. 2, s. 10-12.
54. Nowakiewicz Tomasz, *Grodzisko w Bezlawkach jako element średniowiecznej akcji osadniczej w Prusach krzyżackich*, w: *Bezlawki – ocalić od zapomnienia. Wyniki prac interdyscyplinarnych prowadzonych w latach 2008-2011*, red. A. Koperkiewicz, Gdańsk 2013, s. 235-249.
55. Obląg Jan, *Święta Lipka*, Olsztyn 1975, ss. 46; wyd. 2, Olsztyn 1982, ss. 47.
56. Parda Szymon Jan, *Świętolipskie jarmarki odpustowe w XIX w.*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015) nr 2, s. 2-5.
57. Paszenda Jerzy, *Budowle jezuickie w Polsce*, t. 2, Kraków 2000, s. 369-392, 393-407. [Dzieje i architektura Świętej Lipki]
58. Paszenda Jerzy, *Dzieje Świętej Lipki*, „Biuletyn Historii Sztuki”, 39 (1977) nr 3, s. 278-286.
59. Paszenda Jerzy, *Sanktuarium świętolipskie*, „Przegląd Powszechny”, (1987) nr 2, s. 220-230.
60. Paszenda Jerzy, *Święta Lipka*, Olsztyn 1996, ss. 128.

61. Paszenda Jerzy, *Święta Lipka. Monografia*, Kraków 2008, ss. 375.
62. Pohls J., *Heiligelinde in der Legende*, „Illustrierter Hauskalender”, (1929) s. 54-60.
63. Poklewski Józef, *Święta Lipka*, Warszawa-Poznań-Toruń 1986, ss. 130.
64. Połubiński Robert, *Błogosławieni, którzy w Panu umierają*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2017) nr 7, s. 14-15. [Dzieje cmentarza w Lembruku (niem. Langenbrück)]
65. Połubiński Robert, *Zarys historii Pilca, uroczej wsi nad jeziorem Dejnowa*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2014/2015) nr 1, s. 11-12.
66. *Produkcja papieru w Pilcu-Niewodniku*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2017) nr 8, s. 16.
67. Reuther Hans, *Heiligelinde. Ein unvergessliches ostpreussisches Marienheiligtum*, „Erdkreis”, (1951) s. 236-237.
68. *Succincta enodatio scripti, quod nuperrime sub titulo Informatio historio-juridica de fundo ac templo beat. Virginis Mariae Ad Sacram Tiliam sito, vulgo Lindensi... prodiit*, [b. aut. i m. wyd.] 1726.
69. Szczepański Seweryn, *Bezlawki i okolice w kontekście osadniczym plemiennej Barcji oraz kętrzyńskiego okręgu prokuratorskiego w średniowieczu*, w: *Bezlawki – ocalić od zapomnienia. Wyniki prac interdyscyplinarnych prowadzonych w latach 2008-2011*, red. A. Koperkiewicz, Gdańsk 2013, s. 14-38.

III. Wartość artystyczna kościoła, krużganków i kaplic

70. Babicka Maria, *Krużganki w barokowych sanktuariach pielgrzymkowych na Warmii*, „Biuletyn Historii Sztuki”, 28 (1966) nr 2, s. 257-260.
71. *Bazylika słynna dziejami i artystem*, „Nasza Arka”, (2018) nr 5, s. 14-15.
72. Bogdanowski Janusz, *Święta Lipka*, „Aura”, (1998) nr 4, s. 30-31.
73. Bosko Janina, *Świętolipska perła baroku*, „Posłaniec Warmiński”, (2009) nr 13, s. 41.
74. Bötticher Adolf, *Die Bau- und Kunstdenkmäler der Provinz Ostpreussen*, Königsberg 1892-1899, ss. 122.
75. Buszko Eliza, *Problemy konserwatorskie sanktuarium w Świętej Lipce*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 176-198.
76. Chojnowski Zbigniew, *Barok na Warmii*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (1994) nr 1, s. 97-99.
77. Czapski Michał, *Zabezpieczenie krużganków w Świętej Lipce*, „Inżynieria i Budownictwo”, 16 (1959) nr 1, s. 1-6.
78. Hochleitner Janusz, *Kapliczki łączące Reszel ze Świętą Lipką*, „Przydrożne Pomniki Przeszłości”, (1991) z. 12, s. 26-31.
79. Hochleitner Janusz, *Przydrożne pomniki kultu religijnego Świętej Lipki i okolic*, „Studia Angerburgica”, 2 (2006) s. 78-91.
80. Jelińska Elżbieta, *Ikonaografia Świętej Lipki w sztuce*, „Rocznik Olsztyński”, 17 (1997) s. 109-124.
81. Jelińska Elżbieta, *Konserwacja zabytków ruchomych na terenie województwa olsztyńskiego w latach 1974-1987*, „Olsztyński Biuletyn Konserwatorski”, (1988). [Prace konserwatorskie w latach 1982-1985]

82. Kępkowicz Agnieszka, *Sanktuarium pielgrzymkowe w Świętej Lipce a krajobraz kulturowy Warmii i Mazur*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 167-172.
83. Korowaj Tadeusz, *Dziedzictwo kulturowe powiatu kętrzyńskiego. Zabytkowe obiekty sakralne*, Kętrzyn 2017, s. 97-100.
84. *Święta Lipka/Heiligelinde*, w: *Kościóły i kaplice archidiecezji warmińskiej*, t. 2, red. B. Magdziarza, Olsztyn 1999, s. 12-13, 80-85.
85. Kuprjaniuk Stanisław, *Mała architektura sakralna na Warmii do 1945 roku ze szczególnym uwzględnieniem kapliczek*, Olsztyn 2016, s. 24, 95, 295-297, 309.
86. Marko Elżbieta, *Różańcowa droga*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015) nr 3, s. 12. [Historia kaplic różańcowych przy drodze z Reszla do Świętej Lipki]
87. Miłobędzki Adam, *Dzieje sztuki polskiej*, t. 4: *Sztuka polska XVII wieku*, cz. 1: *Architektura polska XVII wieku*, Warszawa 1980, s. 421-423.
88. Paszenda Jerzy, *Architektura Świętej Lipki*, „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki”, 23 (1978) z. 1/2, s. 57-69.
89. Paszenda Jerzy, *Architektura zespołu kościelnego w Świętej Lipce na tle polskiego baroku*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, 37 (1993) nr 4, s. 511-518.
90. Paszenda Jerzy, Stachurski Andrzej, *Święta Lipka. Bazylika mniejsza*, Olsztyn 2010, ss. 95.
91. Poklewski Józef, *Święta Lipka – polska fundacja barokowa na terenie Prus Książęcych*, Warszawa-Poznań 1974, ss. 184.
92. Reifferscheid Gerhard, *Heiligelinde. Schönste Barockkirche Ostpreussens*, Münster 1982, ss. 83.
93. Rzempoluch Andrzej, *Prace rzeźbiarza Krzysztofa Perwangera dla kościoła w Świętej Lipce 1744-1748*, „Biuletyn Historii Sztuki”, 55 (1993) nr 1, s. 49-61.
94. *Sanktuarium Świętolipskiej Madonny*, „Nasza Arka”, (2018) nr 5, s. 16-17.
95. Smoliński Mariusz, *Święta Lipka*, „Spotkania z Zabytkami”, (2001) nr 8, s. 18-20.
96. Stoga Andrzej, *Iluzjonistyczne malowidła Macieja Mejera w Świętej Lipce i ich znaczenie w sztuce polskiej XVIII w.*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (1994) nr 4, s. 519-527.
97. Stoga Andrzej, *Malarstwo ścienne na Warmii i jego oddziaływanie*, w: *Sztuka I poł. XVIII wieku*, red. H. Lisińska, Warszawa 1981, s. 249-264.
98. Stoga Andrzej, *Quadratura w malarstwie polskim XVIII w. Malowidła na sklepieniach*, „Biuletyn Historii Sztuki”, 42 (1980) nr 3/4, s. 365-376.
99. Vetulani Cecylia, *Konserwacja zabytków w województwie olsztyńskim (I I 1953 – 30 XI 1955)*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (1958) nr 3, s. 288-301. [Renowacja krążganków w latach 1950-1959]
100. Ulbrich Anton, *Kunstgeschichte Ostpreussens von der Ordenszeit bis zur Gegenwart*, Königsberg 1932, ss. 272.
101. Ulbrich Anton, *Die Wallfahrtskirche in Heiligelinde. Ein Beitrag zur Kunstgeschichte des XVII. und XVIII. Jahrhunderts in Ostpreussen*, Strassburg 1901, ss. 94.

102. Wagner Arkadiusz, *Rzeźbiarska grupa Zwiastowania ze Świętej Lipki: z badań nad działalnością warsztatu Krzysztofa Perwangera*, „Prace Wydziału Filologiczno-Filozoficznego”, 37 (2005) z. 3, s. 204-213.
103. Wanat-Zakrzewska Maria, *Konserwacja rzeźby kamiennej barokowego kościoła w Świętej Lipce w latach 1982-1987*, „Rocznik Olsztyński”, 17 (1997) s. 125-141.

IV. Barokowe organy Jana Jozuego Mosengela

104. Buchholz Franz, *Der Bau der Heiligelinder Orgel*, „Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands”, 27 (1942) s. 437-444.
105. *Dzieło organmistrza z Królewca*, „Nasza Arka”, (2018) nr 5, s. 20-21.
106. Gołos Jerzy, *Polskie organy i muzyka organowa*, Warszawa 1972, s. 280, 288, 362. [Jan Mosengel z Królewca, Max Terlecki z Elbląga, organy świętolipskie]
107. Jacyniak Aleksander, *Brat Waldemar Strzyżewski*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, pod red. Aleksandra Jacyniaka, Warszawa 2008, s. 366-369. [Kazanie wygłoszone w czasie pogrzebu br. Waldemara Strzyżewskiego, jezuita i organisty świętolipskiego, 1 lutego 2006 roku]
108. *Katalog zabytków sztuki w Polsce: seria nowa*, t. 2: woj. elbląskie, z. 1: *Braniewo, Frombork, Orneta i okolice*, pod red. Mariana Arszyńskiego i Mariana Kutzniera, Warszawa 1980, s. XXXIV, XXXV.
109. Krollmann Christian, *Mosengel Johann Josua (1663-1731)*, w: *Altpreuussische Biographie*, t. 2, Magdeburg 1967.
110. Renkewitz Werner, Janca Jan, *Geschichte der Orgelbaukunst in Ost – und Westpreussen von 1333 bis 1944*, Bd 2,1: *Mosengel, Caspari, Casparini*, Köln 2008, ss. 491.
111. Sianko Józef, *Barokowe organy z XVIII w. na terenie diecezji warmińskiej*, „Studia Warmińskie”, 8 (1971) s. 49-83.
112. Sianko Józef, *Organy w kościele ojców jezuitów w Świętej Lipce*, „Studia Warmińskie”, 8 (1971) s. 62-68.
113. Smulikowska Ewa, *Prospekty organowe w dawnej Polsce*, Wrocław 1989, s. 23, 125, 128, 157-159, 215, 237, 238, 264, 265, 276.
114. Sulima Rafał, *Organy świętolipskie*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 131-146.

V. Jezuita jako gospodarze kościoła świętolipskiego

115. Bartlewicz Jan, *Brat Franciszek Seroczyński SJ*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniaka, Warszawa 2008, s. 366-369. [Kazanie wygłoszone na pogrzebie br. Franciszka Seroczyńskiego, jezuita, kwiecień 2004 roku]
116. Bulanda Edward, *Długoletni kustosz bazyliki świętolipskiej Br. Aleksy Lizala – odwołany przez Pana*. „Komunikaty Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej” (1973), nr 1, s. 7-10.
117. *Daleczko Władysław (1910-1991)*, w: *Mały słownik jezuitów w Polsce*, red. F. Paluszkiewicz, Warszawa 1995, s. 52.
118. *Engell (Engel) Michał (XVII-XVIII w.)*, w: *Słownik Biograficzny Warmii*,

- Mazur i Powiśla od połowy XV wieku do 1945 roku*, red. T. Oracki, Warszawa 1963, s. 71.
119. Darowski Roman, *Gorgoniusz Ageison SJ (1604-1665), profesor w Akademii Wileńskiej*, „Prawo Kanoniczne”, 22 (1979) nr 3-4, s. 263-275.
120. Dzwonkowski Roman (oprac.), *Ząbek Antoni (1899-1989)*, w: *Leksykon duchowieństwa polskiego represjonowanego w ZSRS 1939-1988*, Lublin 2003, s. 667-670.
121. Grzebień Ludwik (red.), *Antoniewicz Józef (1880-1950)*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich*, t. 5, Warszawa 1983, s. 51-52, bibliogr.
122. Grzebień Ludwik, *Aucepius Teodor (1691-1773)*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich*, t. 1, red. H.E. Wyczawski, Warszawa 1981, s. 77-78, bibliogr.
123. Grzebień Ludwik, *Klage (Clagius) Tomasz (ok. 1598-1664)*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich*, t. 2, ed. H.E. Wyczawski, Warszawa 1982, s. 281-283, bibliogr.
124. Grzebień Ludwik, *Nahzer Michał (1687-1758)*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich*, t. 3, ed. H.E. Wyczawski, Warszawa 1982, s. 192, bibliogr.
125. Grzebień Ludwik, *Rochel (Rochell) Jan (1664-1708)*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich*, t. 3, ed. H.E. Wyczawski, Warszawa 1982, s. 500, bibliogr.
126. Grzebień Ludwik, *Schill Grzegorz (1625-1700)*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich*, t. 4, ed. H.E. Wyczawski, Warszawa 1983, s. 26-27, bibliogr.
127. Grzebień Ludwik, *Stempel Maciej (ok. 1621-1697)*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich*, t. 4, ed. H.E. Wyczawski, Warszawa 1983, s. 208, bibliogr.
128. Harwardt B., *Pater Heribert Schulz*, „Mitteilungen aus deutsche Provinzen der Gesellschaft Jesu”, 16 (1946-1948) s. 59-61.
129. Jacyniak Aleksander, *Brat Bronisław Bitrowicz SJ: 36 lat posługiwał w Świętej Lipce*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 359-361.
130. Jacyniak Aleksander (red.), *Brat Waldemar Strzyżewski*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, Warszawa 2008, s. 366-369. [Kazanie wygłoszone w czasie pogrzebu br. Waldemara Strzyżewskiego, jezuita i organisty świętolipskiego, 1 lutego 2006 roku]
131. Jacyniak Aleksander (red.), *Brat Zygmunt Geppert SJ: 30 lat posługiwał w Świętej Lipce*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, Warszawa 2008, s. 362-365. [Kazanie wygłoszone w czasie pogrzebu br. Zygmunta Gepperta, Święta Lipka, 27 stycznia 2005 roku]
132. Jacyniak Aleksander, *Ojciec Heribert Schulz jezuita*, „Miejsca Święte”, (2008) nr 5, s. 42.
133. Jodelis Wincenty, *O ojcu Antonim Ząbku w Świętej Lipce wspomnienie sprzed 26 lat*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2017) nr 8, s. 14-15.
134. *Jubileusz w Gdańsku*, „Komunikaty Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej”, (2007) nr 10, s. 11. [Złoty jubileusz zakonny o. Janusza Motylińskiego]
135. Lenz Edmund, *Kazanie na pogrzebie O. Antoniego Ząbka*, „Komunikaty

- Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej”, (1989) nr 5, s. 14-17.
136. *Lizala Aleksy (1907-1973)*, w: *Mały słownik jezuitów w Polsce*, red. F. Pa-luszkiewicz, Warszawa 1995, s. 129.
137. Lühr Georg, *Die Jesuiten von Rösel und Heiligelinde*, „Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands”, 20 (1919) nr 20, s. 753-800.
138. Musialik Wanda, *Cieszyński Klaus Peter*, w: *Leksykon duchowieństwa re-presjonowanego w PRL w latach 1945-1989*, t. 3, red. J. Myszor, Warszawa 2006, s. 28-30.
139. Natoński Bronisław, *Klage Tomasz (ok. 1598-1664)*, w: *Polski Słownik Bio-graficzny*, t. 12, Wrocław 1990, s. 537-538.
140. *O. Antoni Ząbek*, „Komunikaty Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej”, (1989 nr 4, s. 26-28.
141. *O. Józef Mach*, „Komunikaty Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej”, (1991) nr 7/8, s. 8-9.
142. Paszenda Jerzy, *Brat Aleksy Lizala SJ*, „Komunikaty Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej”, (2003) nr 1, s. 17-19.
143. Paszenda Jerzy, *Brat Aleksy Lizala: 21 lat posługiwał w Świętej Lipce*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak Warszawa 2008, s. 355-358.
144. Paszenda Jerzy, *Żywot ojca Bartłomieja Möllera SJ*, „Komunikaty Mazur-sko-Warmińskie”, (2002) nr 2, s. 205-211.
145. Paziewski Michał, *Sroka Bronisław (1936-)*, w: *Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989*, t. 3, red. J. Myszor, Warszawa 2006, s. 224-226.
146. Piskorek Julian, *Wspomnienie o O. Janie Pastuszce*, „Komunikaty Prowin-cji Wielkopolsko-Mazowieckiej”, (1986) nr 1/2, s. 17-25.
147. Poschmann Adolf, *Das Jesuitenkolleg in Rössel*, Braunsberg 1932, ss. 155.
148. Szymański Stanisław, *Brat Jan Łukawski SJ: 14 lat posługiwał w Świętej Lipce*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 351-354.
149. *Śp. O. Mieczysław Wołoszyn SJ (1933-2017)*, „Warmińskie Wiadomości Ar-chidiecezjalne”, 66 (2017) nr 145, s. 93.
150. *Święta Lipka*, w: *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Li-twy 1564-1995*, red. L. Grzebień, wyd. 2, Kraków 2004, s. 679-680.
151. *Władysław Daleczko*, „Komunikaty Prowincji Wielkopolsko-Mazowiec-kiej”, (1991) nr 6, s. 8.
152. *Wspomnienie o ojcu Mieczysławie Wołoszynie w rok po jego śmierci*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2018) nr 10, s. 4-5.
153. Załęski Stanisław, *Jezuici w Polsce*, t. 4: *Dzieje 153 kolegiów i domów je-zuitów w Polsce*, Kraków 1905, s. 1347-1360.

VI. Obraz Matki Bożej Świętolipskiej

154. Barącz Sadok, *Cudowne obrazy Matki Najświętszej w Polsce*, Lwów 1891, s. 145-146.

155. Czapliński Konrad Kazimierz, *Koronowane Madonny polskie*, Chorzów-Katowice 2007, s. 85.
156. Fridrich Alojzy, *Historye cudownych obrazów Najświętszej Maryi Panny w Polsce*, t. 1, Kraków 1903, s. 385-390.
157. Jacyniak Aleksander, *Wymowa obrazu Matki Bożej Świętolipskiej*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 54-66.
158. [Nowakowski Edward] Ks. Waclaw z Sulgostowa, *O cudownych obrazach w Polsce Przenajświętszej Matki Bożej. Wiadomości historyczne, bibliograficzne i ikonograficzne*, Kraków 1902, s. 641-645.
159. *Wielka dobroć Maryi*, „Nasza Arka”, (2018) nr 5, s. 10-11.

VII. Cuda i łaski za wstawiennictwem Matki Bożej Świętolipskiej

160. Bochenek Małgorzata, *Częstochowa Północy*, „Nasz Dziennik”, (2018) nr 143, s. 24.
161. Ciaritius Michael Fridericus, *B. V. M. Lindensis. Vetustissimum et religiosissimum in Prussia Sacellum Beatissimae Virginis Mariae sacrum, prodigiis divinis clarissimum*, Brunsbergae 1626.
162. Clagius Thomas [Klage Tomasz], *Linda Mariana sive de B. Virgine Lindensi libri V*, Coloniae 1659.
163. *Gnaden-Brunn Aus dem Marianischen Paradeiss der zart grünenden Heiligen Linde entsprossen; Welcher sich durch nahe bey vier hundert Jahr In Stroh reich Wunderbächen huffig ergossen; Jetzt durch Historische Verfassung Nebstanmüthigen Andachtigen Wahlfahrteren vorgestellt*, Braunsberg 1773.
164. *Grundlicher Bericht von Catholischer verehrung unserer lieben Frawen und Gottes Gebährerin Maria. Zu dero selen Ehre an dem H. Ort Linde genant grösserer vermehrung: Allen Lutherischen aber sonderlich denen, sodem H. Ort Linde benachbahret sein, zu heylsamen unterricht. Auss Unterschiedlichen bewehrten Authoren und streit schrifften, Auff Anhaltem einer hohen Persohnen zusammen getragen*, Braunsberg 1667.
165. *Historia Lindensis Das ist Kurzer Inhalt von der Wunderthatigen Capell unser Engelreiner Jungfrauen Und Mutter Gottes Maria zur H. Lind. Beschrieben durch R.P. Thomam Clagium SI, Anno 1667 von Etlichen Mariae Liebhaberen ins Teutsch versetzt zu Braunsberg*.
166. Jacyniak Aleksander, *Chcę służyć Matce Bożej Świętolipskiej* (rozmowa z Franciszkiem Mrozem), „Nasza Arka”, (2018) nr 5, s. 12-13.
167. Jagła Jowita, *Obraz chorób w malowidłach z warmińskich sanktuariów w Świętej Lipce i Chwałęcinie – refleksje porównawcze*, „Medycyna Nowożytna”, 18 (2012) z. 1/2, s. 131-165.
168. Kozłowski Krzysztof, *Bogu o miłość chodzi*, „Gość Niedzielny”, 95 (2018) nr 32 (wkl. „Posłaniec Warmiński”), s. VI-VII.
169. Krasowska Helena, *Kolejne świadectwo uzdrowienia w świętolipskim sanktuarium*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2017) nr 9, s. 2-3.
170. *Krótką wiadomość o początkach i pomnożeniu nabożeństwa i cudów na słynącym wielkimi łaskami Maryi Panny miejscu Świętej Lipki z różnych history-*

- ków wyjęta. Za dozwoleniem zwierzchności kościelnej; dawniej w niemieckim języku wydana, teraz na polski język z tymże dozwoleniem przełożona, Br[a]unsberg 1770.
171. *Opisanie miejsca Święta Lipa, czyli Święta Lipka nazwanego, z przyłączeniem świątobliwych uwag, duchownych ćwiczeń, i pobudek, oraz pieśni i modlitw. Dla wygody pobożnie też miejsce odwiedzających osób z Niemieckiej książki dawniej wydrukowanej i Roku 1773 znowu przedrukowanej, na Polski zaś język Roku 1770 przetłumaczoney, a teraz znowu po polsku z niektórymi ważnemi odmianami i przydatkami wydane. Za Pozwoleniem Zwierzchności, Warszawa 1805.*
172. Paszenda Jerzy, *Cuda i łaski w Świętej Lipce*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, pod red. Aleksandra Jacyniaka, Warszawa 2008, s. 167-175.
173. Paszenda Jerzy, *Święta Lipka: czytanki majowe*, Olsztyn 1996, ss. ?????.
174. Szymański Stanisław, *Matka Boska Świętolipska: czytanki majowe*, Kraków 1994, ss. 171.
175. Szymański Stanisław, *Matka Boska Świętolipska: rozważania majowe*, red. A. Jacyniak, Olsztyn 2018, ss. 106.
176. Wołodkowicz Kazimierz, *Ode votiva Reginae Coelorum Lindensi In Prussia Varmiensis Episcopatus cunfederata Polonos Inter Suecos Gedani nectentur a Partu Virginis MDCLV...*, Cracoviae 1661.

VIII. Ruch pielgrzymkowy i turystyczny

177. Bielawny Krzysztof, *Dzieje katolików polskich w diecezji warmińskiej w latach 1918-1945 w refleksji historyczno-teologicznej*, Olsztyn 2007, s. 136-146.
178. Bielawny Krzysztof, *Kościół katolicki i ewangelicki na przestrzeni sześciu stuleci w południowej części starostwa szestneńskiego. Studium historyczno-ekumeniczne*, Olsztyn 2009, s. 252-255; 403-405
179. Birch-Hirschfeld Anneliese, *Ermländische Heiligelindepilger um die Mitte des 17. Jahrhunderts*, „Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands”, 26 (1938) s. 430-450.
180. Bruski Ireneusz, *Sanktuarium Matki Jedności Chrześcijan w Świętej Lipce*, Olsztyn 1993, ss. 57.
181. Bruździńska Jadwiga, „*Caritas Academica*” z Łodzi na wczasach w Świętej Lipce latem 1947 r., w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 225-227.
182. Clagius Thomas [Klage Tomasz], *Linda Mariana sive de B. Virgine Lindensi libri V*, Coloniae 1659.
183. Czechyrza Łukasz, *Ona zna drogę*, „Gość Niedzielny”, 95 (2018) nr 31, s. III. [Rozmowa z bp. Januszem Ostrowskim nt. uroczystości jubileuszowych 11 sierpnia 2018 roku]
184. *Der Wallfahrtsort Heiligelinde in der Diözese Ermland*, Braunsberg 1938, ss. 82.
185. Helik Adrian, *Wakacyjny pobyt ministrantów i scholanek w Świętej Lipce*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015/2016) nr 4, s. 5-6.
186. Hochleitner Janusz, *Modne sanktuaria. Warmińskie ośrodki pielgrzymkowe*

- w XIX wieku, w: *Życie prywatne Polaków w XIX wieku*, t. 6: *Moda i styl życia*, red. J. Kita i M. Korybut-Marciniak, Łódź-Olsztyn 2017, s. 63-82.
187. Hochleitner Janusz, *Nowożytny pielgrzymki w życiu społecznym Warmii*, „Echa Przeszłości”, 7 (2006) s. 25-39.
188. Hochleitner Janusz, *Religijność Mazurów manifestowana w Świętej Lipce (XVI-XX w.)*, w: *Mniejszość i większość. Relacje kulturowe na pograniczach*, cz. 1, red. P. Pietnoczka, Olsztyn 2016, s. 175-192.
189. Hochleitner Janusz, *Religijność potrydencka na Warmii (1551-1655)*, Olsztyn 2000, s. 203-207.
190. Hochleitner Janusz, *Warmińskie łosiery. Studium lokalnego pielgrzymowania*, Olsztyn 2013, s. 86-95.
191. Jasiński Janusz, *Pielgrzymki do Świętej Lipki od schyłku XVIII do początku XX wieku*, „Zapiski Historyczne poświęcone historii Pomorza i krajów bałtyckich”, 56 (1991) z. 4, s. 71-93.
192. Kaczorowski Robert, *Pieśni do Matki Bożej ze Świętej Lipki w świetle rękopisu 70 z Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie*, „Rocznik Gdański”, 62 (2002) z. 1/2, s. 167-184.
193. Kaczorowski Robert, *Święta Lipka: studium o tradycji pielgrzymkowej i kulturze muzycznej*, Gdańsk 2002, ss. 220.
194. Klafki Leo, *Wallfahrtskirche Heiligelinde (Święta Lipka)*, [1980].
195. Kowalewska Magdalena, *Kajakiem do Świętej Lipki. Tutaj studenci nieśli ks. Wojtyłę na rękach*, „Niedziela”, 42 (2011) s. 14-15.
196. Kozłowski Krzysztof, *Pielgrzymi z bliska i daleka*, „Gość Niedzielny”, 91 (2014) nr 14 (wkł. „Posłaniec Warmiński”).
197. Lieder Franciszek, *Warmia moich młodych lat*, Olsztyn 1986, s. 111-112. [Opis XIX-wiecznego odpustu Nawiedzenia NMP w Świętej Lipce]
198. Lucy, *Na Maryjnym szlaku*, „Gość Niedzielny”, 95 (2018) nr 31, s. I. [Pielgrzymka parafialna z Mrągowa do Świętej Lipki]
199. Matczak Bartłomiej, *I Archidiecezjalna Pielgrzymka Służby Liturgicznej do Świętej Lipki*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2016) nr 6, s. 6-7.
200. Matczak Bartłomiej, *I Pielgrzymka Służby Liturgicznej, Święta Lipka 2016*, „Warmińskie Wiadomości Archidiecezjalne”, 71 (2016) nr 142, s. 80.
201. Mitura A., *Święta Lipka (Linda Mariana). Ośrodek polskiego życia religijnego na Mazurach*, Warszawa 1946.
202. Mróz Franciszek, *Pielgrzymowanie do sanktuarium Matki Bożej Świętolipskiej w latach 1996-2007*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 324-334.
203. Nowak Władysław, *Promieniowanie sanktuarium Matki Bożej Świętolipskiej na Prusy*, w: *Przeszłość natchnieniem teraźniejszości. Sympozjum historyczne i świętowojechiechowe, Elk, 20-22 kwietnia 1994 roku*, red. K. Brzostek i in., Elk 1996, s. 143-154.
204. Nowak Władysław, *Sanktuarium Matki Jedności chrześcijan w Świętej Lipce*, „Warmińskie Wiadomości Archidiecezjalne”, 48 (1993) z. 7, s. 110-112.
205. Nowak Władysław, *Sanktuarium NMP w Świętej Lipce a kult maryjny wśród protestantów na Mazurach*, „Przegląd Powszechny”, (1983) nr 5/6, s. 217-230.

206. Paszenda Jerzy, *Jezuici w Myszyńcu*, w: *Dzieje parafii i kościoła pod wezwaniem Trójcy Przenajświętszej w Myszyńcu*, red. M. Przytocka, Myszyńiec 2009, s. 59-78. [Pielgrzymki Kurpiów do Świętej Lipki w XVII wieku]
207. Paszenda Jerzy, *Pielgrzymowanie do Świętej Lipki dawniej i dziś*, „Peregrinus Cracoviensis”, 6 (1998) s. 137-162.
208. *Pielgrzymka gwiazdzista do Świętej Lipki. Uroczyste ogłoszenie nadania tytułu bazyliki mniejszej sanktuarium maryjnemu w Świętej Lipce*, „Warmińskie Wiadomości Diecezjalne”, 5/6 (1983) s. 248.
209. Przydatek Kazimierz, *Ks. bp nominat Karol Wojtyła w Świętej Lipce*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 232-234.
210. Przydatek Kazimierz, *To było 50 lat temu. Pierwsze spotkanie z ks. Karolem Wojtyłą w Świętej Lipce*, „Miejsca Święte”, (2008) nr 5, s. 38-39.
211. Ropiak Sławomir, *Pieśni świętolipskie*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 147-166.
212. *Święta Lipka [Linda Mariana]. Ośrodek polskiego życia religijnego na Mazurach*, Warszawa 1946, ss. 12; Warszawa 1980, ss. 13.
213. Wandali Mamert, *Pielgrzymka kurpiowska do Świętej Lipki na Warmii katolickiej w Prusach Wschodnich*, „Przegląd Powszechny”, (1987) nr 5, s. 231-240.
214. *Wujkowi z okazji 20-lecia pontyfikatu, 40-lecia sakry biskupiej i 40-lecia „Świętej Lipki”*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2018) nr 10, s. 17-19. [Wspomnienia studentów KUL o obozie wakacyjnym z ks. Karolem Wojtyłą w Świętej Lipce w 1958 roku]
215. Xps, *Inaczej spojrzeć na życie: pielgrzymka bezdomnych do Świętej Lipki*, „Gość Niedzielny”, 95 (2018) nr 26 (wkł. „Posłaniec Warmiński”), s. IV.
216. Zientara-Malewska Maria, *Miłość prostego serca: wiersze religijne*, Olsztyn 1985, s. 59-64.
217. Zientara-Malewska Maria, *Warmio moja miła*, Warszawa 1959, s. 142-145. Pielgrzymka olsztyńska do Świętej Lipki

IX. Szkoła muzyczna

218. Kaczorowski Robert, *Święta Lipka: studium o tradycji pielgrzymkowej i kulturze muzycznej*, Gdańsk 2002, ss. 220.
219. Kopiczko Andrzej, *O Feliksie Nowowiejskim w zbiorach Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie*, w: *Kompozytor – dzieło – tradycja: prace badawcze poświęcone Feliksowi Nowowiejskiemu*, red. K. Szatrawski, Barczewo 2017, s. 11-20.
220. Kochanowicz Jerzy, *Słownik geograficzny jezuickich burs muzycznych (Materiały)*, Kraków 2002, s. 219-222.
221. Marko Elżbieta, *Szkoła muzyczna w Świętej Lipce*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2016) nr 5, s. 6-8.
222. Obłąk Jan, *Szkoła muzyczna w Świętej Lipce*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, 69 (1960) nr 3, s. 351-371.
223. Rondomańska Zofia, *Polonica w katalogu muzykaliów świętolipskich*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (1998) nr 3, s. 383-394.

224. Szatravski Krzysztof Dariusz, *Feliks Nowowiejski: kompozytor z Barczewa*, „Borussia”, (2016) nr 57, s. 46-54.
225. Zadroga Danuta, *Muzykalia świętolipskie przechowywane w Bibliotece Bobolanum w Warszawie*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 92-97.

X. Uroczystości religijne

226. Barczewski Walenty, *Nowe kościoły katolickie na Mazurach*, Olsztyn 1925, ss. 18. [Odpusty świętolipskie i działalność misyjna jezuitów]
227. Borzyszkowski Marian, *Uroczystości maryjne w Świętej Lipce*, „Warmińskie Wiadomości Diecezjalne”, 24 (1969) nr 1, s. 6-17. [Koronacja obrazu Matki Bożej Świętolipskiej]
228. Cieślak Anna, *Uroczystości jubileuszowe w Świętej Lipce*, „Posłaniec Warmiński” 2008, nr 19, s. 11.
229. DEM, *Ratująca Matka*, „Gość Niedzielny”, 90 (2013) nr 34 (wkl. „Posłaniec Warmiński”).
230. Drzazga Józef, *Prośba Księdza Biskupa Warmińskiego skierowana do Ojca Świętego Pawła VI o przyznanie kościołowi w Świętej Lipce tytułu Bazyliki Mniejszej*, „Warmińskie Wiadomości Diecezjalne”, 33 (1978), nr 4, s. 157.
231. Drzazga Józef, *Przemówienie Biskupa dr Drzazgi, ordynariusza diecezji warmińskiej, wygłoszone 11 sierpnia 1968 w Świętej Lipce*, „Warmińskie Wiadomości Diecezjalne”, 24 (1969) nr 1, s. 18-20.
232. Jacyniak Aleksander, [Kazanie na świętolipskim cmentarzu w uroczystość Wszystkich Świętych 1 XI 2015], „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015/2016) nr 4, s. 10-14. [Historia zbrodni żołnierzy radzieckich na mieszkańcach Świętej Lipki w 1945 roku]
233. Jacyniak Aleksander, *Słowo na 30-lecie kapłaństwa o proboszcza*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015) nr 3, s. 5-7.
234. Jacyniak Aleksander, *Słowo na rozpoczęcie posługi proboszcza parafii i kustosza sanktuarium*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2014/2015) s. 6-7.
235. Jacyniak Aleksander, *Odpust Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2017) nr 8, s. 12.
236. Jacyniak Aleksander, *Uroczystości odpustowe Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015) nr 3, s. 4.
237. Jacyniak Aleksander, *Uroczystości odpustowe Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2016) nr 6, s. 5-6.
238. Jan Paweł II [Karol Wojtyła], *Uroczyste ogłoszenie tytułu bazyliki mniejszej sanktuarium maryjnemu w Świętej Lipce*, „Warmińskie Wiadomości Diecezjalne”, 38 (1983) nr 5/6, s. 248-149.
239. Kętrzyński Wojciech, *Szkice*, wyd. 2, Olsztyn 1984, ss. XXVII, s. 115-116.
240. Kętrzyński Wojciech, *Szkice Prus Wschodnich*, „Przewodnik Naukowy i Literacki”, 4 (1896) s. 456-461.
241. Kopiczko Andrzej, *Nawiedzenie II. Druga Peregrynacja Kopii Obrazu Jasnogórskiego w diecezji warmińskiej (1986-1987)*, Olsztyn 2018, s. 41, 59, 74, 174. [Peregrynacja w Świętej Lipce, 30 maja 1987 roku]

242. Kopiczko Andrzej, *Władze partyjno-państwowe wobec koronacji obrazu Matki Bożej w Świętej Lipce*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 245-300.
243. Kozłowski Krzysztof, *Będziesz ukoronowana!*, „Gość Niedzielny”, 95 (2018) nr 33 (wkł. „Posłaniec Warmiński”), s. VI-VII. [Uroczystości koronacyjne w 1968 i 2018 roku]
244. Kozłowski Krzysztof, *Byli tu królowie*, „Gość Niedzielny” 94 (2017), nr 33 (wkł. Posłaniec Warmiński”), s. I. [Monstrancja fatimska w Świętej Lipce]
245. Kozłowski Krzysztof, *Jest Mistrzynią*, „Gość Niedzielny”, 95 (2018) nr 33 (wkł. „Posłaniec Warmiński”). [Inauguracja nabożeństw fatimskich pod przewodnictwem abp. Józefa Górzyńskiego 13 maja 2018 roku]
246. Kozłowski Krzysztof, *Wszystko minęło, a Ona została*, „Gość Niedzielny”, 95 (2018) nr 33 (wkł. „Posłaniec Warmiński”), s. I. [Jubileusz 50-lecia koronacji obrazu Matki Bożej Świętolipskiej, 11 sierpnia 2018]
247. Lieder Franciszek, *Warmia moich młodych lat*, Olsztyn 1986, s. 111-112.
248. Łękowski Krzysztof, Chyra Maciej „Łoś”, *Jezuickie Dni Młodzieży: Święta Lipka, 13-21 lipca 2002*, Opole 2002, ss. 21.
249. Nowak Władysław, *Treści teologiczne liturgii koronacji i ich wpływ na kształt kultu Matki Bożej Świętolipskiej*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 309-323.
250. Połubiński Robert, *Nowe relikwie dla świętolipskiego sanktuarium*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2016) nr 5, s. 14-15. [Wprowadzenie relikwii bł. Aleksandry Marii da Costa, bł. Dominiki Lentini, bł. Anny Gattorno, bł. Anny Mogas, św. Józefiny Bakhity, bł. Piotra Ruiz de los Panos y Angel, bł. Anieli od św. Józefa, bł. Mikołaja da Gesturi i bł. Marii od Męki Pańskiej]
251. Szembek Krzysztof Andrzej Jan, bp, *Roze Tejemnic Niebieskich Pasterską Pracą Kwitnące ... Albo Kazania... Krzysztofa Andrzeia Jana Na Słupowie Szembeka Biskupa Warmińskiego y Sambińskiego ... W Różnych Kościołach Dyecezyi swoich ... Miane / Od najniższych Sług OO. S.J. u Świętej Lipki Missyonarzow w iednym Tomie na trzy części Rozłożone*, [Braniewo] 1740.
252. Szembek Krzysztof Andrzej Jan, bp, *Seelen-Stärckender Rosen-Seym ... Von den Hoch-Fürstlichen Stamm-Rosen Des Durchlaüchtigsten ... H. Christophori, Andreae, Joannis Graffen in Słupow Szembek, Bischoffen zu Ermland ... / Von dero Unterthänigsten Dieneren Den PP. Soc. Jesu bey der H. Linde Zum Denckmahl ihrer dienst-verbundenen Schuldigkeit zugeschrieben*, Brunsbergae 1736.
253. Szembek Krzysztof Andrzej Jan, bp, *Seelen-Stärckender Rosen-Seym ... Von den Hoch-Fürstlichen Stamm-Rosen Des Durchlaüchtigsten ... H. Christophori, Andreae, Joannis Graffen in Słupow Szembek, Bischoffen zu Ermland ... / Von den Unterthänigsten Dieneren PP. Soc. Jesu bey der H. Linde zusammen getragen*, Brunsbergae 1740.
254. Trochimczuk Monika, *Światowe Dni Młodzieży w Świętej Lipce*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2016) nr 6, s. 10-12.
255. Wasilewski Czesław, *Młodzi w Świętej Lipce*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015) nr 3, s. 13.

256. *Uroczystość Wniebowzięcia NMP*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015/2016) nr 4, s. 3-4.
257. *W wierze zwycięstwo*, „Nasz Dziennik”, (2018) nr 186 (6240), s. 10. [Relacja z uroczystości 50-lecia koronacji obrazu Matki Bożej Świętolipskiej, 11 sierpnia 2018 roku]
258. Wyszyński Stefan, *Święta Lipka – szańcem wiary – [kazanie] podczas koronacji obrazu Matki Bożej Święta Lipka, 11 sierpnia 1968*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 301-308; „Miejsca Święte”, (2008) nr 5 (137), s. 40-41; w: *Królowa Polski o wielu obliczach. Wizerunki Matki Bożej koronowane przez Prymasa Tysiąclecia Stefana kardynała Wyszyńskiego*, Częstochowa 2014, s. 204-207.
259. Zbąski Jan Stanisław, bp, *Coronata Varmiae Felicitas In Infylato Principe Illvstrissimo, Celsissimo Et Reverendissimo Domino D. Joanne Stanislao a Sbęszyn Sbęski, Dei et Apostolicae Sedis Gratia Nuper Premisliensi, Nunc Varmiensi & Sambieni, Antistite In Primo Et Secvndo Secvndi Episcopatvs Aditv Plaudente Varmia, Et Per Encomiasticam Periphrasim Ab Applaudente Svae Illvstrissimae Celsitvdini Resseliensi Societatis Jesu Collegio Ad Posteror Transmissa Anno Faciati In Cvnis Dei Pontificis. M.DC.LXXXIX (1689)*, Brunsberg 1689.

XI. Działalność kulturalna i naukowa

260. Borzyszkowski Marian, *Wystawa biblioteczna: Święta Lipka 1687-1987*, „Studia Warmińskie”, 27 (1990) s. 325-329.
261. Bruździńska Jadwiga, *Letnia olimpiada w Świętej Lipce 23-25 sierpnia 1948 r.*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 228-231.
262. Byczkowska-Sztaba Jolanta, *Die werke von Isfrid Kayser im Repertoire der Jesuitenkapelle des Marienheiligtums zu Heiligelinde*, w: U. Siegle, *Oberschäbische Klostermusik im europäischen Kontext: Aleksander Szumski zum 70 Geburtstag*, Frankfurt am Mein 2004.
263. Czechyra Łukasz, *Umiejętności to za mało*, „Gość Niedzielny”, 91 (2014) nr 19 (wkł. „Posłaniec Warmiński”). [Świętolipskie Wieczory Muzyczne]
264. Grześkiewicz Ewa, *Kolejne warsztaty pisania ikon Grupy Agathos*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2016) nr 6, s. 8-9.
265. Grześkiewicz Ewa, *Warsztaty pisania ikon grupy Agathos*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2017) nr 9, s. 5-6.
266. Grześkiewicz Ewa, *Warsztaty pisania ikon oraz śpiewu gregoriańskiego i bizantyjskiego w świętolipskim sanktuarium*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015) nr 3, s. 8-9.
267. Jacyniak Aleksander, *50-lecie rozpoczęcia nauki w podstawówce w Świętej Lipce*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2017) nr 7, s. 6-8.
268. Kluk Iwona Beata, *Sesja naukowa „Barok na Warmii”*, *Święta Lipka, Olsztyn 23-24 IX 1993 r.*, „Biuletyn Historii Sztuki”, 56 (1994) s. 326-327.
269. Kozłowski Krzysztof, *Jak głos Pavarottiego*, „Gość Niedzielny”, 90 (2013) nr 28 (wkł. „Posłaniec Warmiński”).
270. Kozłowski Krzysztof, *Pod protekcją króla*, „Gość Niedzielny”, 95 (2018)

- nr 12 (wkl. „Posłaniec Warmiński”), s. III. [Symposium popularnonaukowe w Świętej Lipce 17 marca 2018 roku]
271. Kozłowski Krzysztof, *Wieczory z muzyką*, „Gość Niedzielny”, 95 (2018) nr 27 (wkl. „Posłaniec Warmiński”), s. II.
272. Marko Elżbieta, *Szkola prowadzona przez jezuitów w Reszlu*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015) nr 2, s. 6-7.
273. Stępkowska Ewa, *Nasz świętolipski chór*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015) nr 2, s. 11-12.
274. *Świat ikony u stóp Świętolipskiej Matki*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015/2016) nr 4, s. 7-8.
275. *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań, cz. 2, symposium popularnonaukowe 17 marca 2018 sobota*, Święta Lipka 2018, ss. 4.
276. Wojtkowiak Józef, *Prawykonanie światowe pierwszego oratorium Feliksa Nowowiejskiego „Powrót syna marnotrawnego” op. 3*, Olsztyn, Święta Lipka, 1993: *wybrane problemy wykonawcze muzyki chóralnej na przykładzie dzieła*, Olsztyn 1998, ss. 50.
277. Zadroga Danuta, *Muzykalia świętolipskie przechowywane w Bibliotece Bobolanum w Warszawie*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, pod red. Aleksandra Jacyniaka, Warszawa 2008, s. 92-97.
278. Zielińska Lidia, *Księgozbiór starodruków świętolipskich w Bibliotece Bobolanum w Warszawie*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 88-97.

XII. Działalność społeczno-dobroczytna

279. *Bericht über die Friedrich-Wilhelms-Stiftung des Evangelischen Confirmandenhauses zu Bäslack in Ostpreußen*, Rastenburg 1865.
280. *Das Confirmandenhaus in Bäslack*, w: *Der Gustav-Adolfs-Bote für die Provinz Preußen*, Bd 4, Königsberg 1863, s. 166-168.
281. *Dritter Bericht über die Friedrich-Wilhelms-Stiftung des Evangelischen Confirmandenhaus zu Bäslack*, Rastenburg 1878.
282. Jasiński Grzegorz, *Ewangelickie zakłady opiekuńcze na Mazurach w drugiej połowie XIX wieku*, „Gdański Rocznik Ewangelicki”, 7 (2013) s. 128. [Dom dla konfirmantów w Bezlawkach]
283. Jodkowski Marek, *Bezlawki versus Święta Lipka, czyli rzecz o budowie wiejskiego domu dla konfirmantów na pograniczu historycznej Warmii w XIX wieku*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (2017) nr 1, s. 79-90.
284. Kozłowski Krzysztof, *Żyjemy jak na wsi*, „Gość Niedzielny”, 90 (2013) nr 33 (wkl. „Posłaniec Warmiński”). [Działalność siostr katarzynek w Świętej Lipce]
285. Szlendak Faustyna, Krusińska Letycja, *Razem łatwiej*, „U stóp Świętolipskiej Matki”, (2015) nr 2, s. 10-11. [Dom dla dziewcząt uzależnionych od alkoholu i narkotyków w Siemkach].

XIII. Osoby związane ze Świętą Lipką

286. Achremczyk Stanisław, *Sadorski (Szadorski, Zadorski) Stefan (ok. 1584-1641)*, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. 34, Wrocław 1993, s. 289-290.

287. Arszczyński Marian, *Mayer (Meier; Maijer; Majer; Mayer; Meier; Mejer) Mathias Johannes*, w: *Słownik Artystów Polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.)*, t. 5, red. J. Derwojed, Warszawa 1993, s. 236-238.
288. Astachow-Kwiatkowska Dorota, *Moja Mama: wspomnienie o śp. Krystynie Astachow*, „U stóp Świętoliipskiej Matki”, (2014/2015) nr 1, s. 13-15.
289. Boehm Jan, *Feliks Nowowiejski: artysta i wychowawca*, Olsztyn 1985, ss. 210.
290. Boehm Jan, *Feliks Nowowiejski: zarys biograficzny*, Olsztyn 1968, ss. 129.
291. Borzyszkowski Marian, *Kolberg Augustyn (1835-1909)*, w: *Słownik biograficzny Kapituły Warmińskiej*, red. J. Guzowski, Olsztyn 1996, s. 117.
292. Borzyszkowski Marian, *Krause Antoni (1874-1945)*, w: *Słownik biograficzny Kapituły Warmińskiej*, red. J. Guzowski, Olsztyn 1996, s. 132.
293. Celińska Elżbieta, *Jan Schwartz – kowal z Reszla*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (1969) nr 3, s. 331-346.
294. Drema Vlasdas, *Jerzy Ertli – budowniczy wileński*, „Biuletyn Historii Sztuki”, 42 (1980) nr 2, 141-144.
295. Eichhorn Albert, *Geschichte der ermländischen Bischofswahlen*, „Zeitschrift für die Geschichte und Alterstumskunde Ermlands”, 1 (1860) s. 550-580. [Bp warmiński Michał Stefan Radziejowski]
296. *Ertli (Ertly, Hertli) Jerzy (zm. ok. 1692)*, w: *Słownik Biograficzny Warmii, Mazur i Powiśla od połowy XV wieku do 1945 roku*, red. T. Oracki, Warszawa 1963, s. 72.
297. Fleischer Franz, *Erinnerungen an Universitäts-Professor Kolberg*, „Zeitschrift für die Geschichte und Alterstumskunde Ermlands”, 20 (1919) s. 602-617.
298. Fokt Iwona, *Feliks Nowowiejski*, Poznań 2016, ss. 410.
299. Gałka-Dudenko Krystyna, *Wspomnienie o moim stryju śp. Aleksandrze Gałka*, „U stóp Świętoliipskiej Matki”, (2015) nr 2, s. 17-18.
300. *Groeben Otto (1567-1649)*, w: *Słownik Biograficzny Warmii, Mazur i Powiśla od połowy XV wieku do 1945 roku*, red. T. Oracki, Warszawa 1963, s. 101-102.
301. Heydel Maria, *Kolberg Peter (ok. 1665-po 1725)*, w: *Słownik Artystów Polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.)*, t. 4, red. J. Maurin-Białostocka, J. Derwojed, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1986, s. 64-66.
302. Heydel Maria, *Pervanger (Perwanger) Christoph (zm. 1764 r.)*, w: *Słownik Artystów Polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.)*, t. 7, red. U. Makowska, Warszawa 2003, s. 32-34.
303. Heydel Maria, *Peucker (Peichert, Peickert, Peiker, Peikert, Peuckert, Preike, Puchard) Christoph (Christian) (1662-1735)*, w: *Słownik Artystów Polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.)*, t. 7, red. U. Makowska, Warszawa 2003, s. 60-62.
304. Kacprzycka-Domaradz Ela, Domaradz-Wilk Anna, *Nasz Tata Piotr Domaradz*, „U stóp Świętoliipskiej Matki”, (2016) nr 5, s. 16-17.
305. Karpowicz Mariusz, *Polskie itinerarium Marcina Altomontego*, „Rocznik Historii Sztuki”, 6 (1966) s. 97-159.

306. Kawecki Roman, *Kardynał Michał Stefan Radziejowski (1645-1705)*, Opole 2005, s. 34. [Wmurowanie kamienia węgielnego pod budowę kościoła w 1687 roku]
307. Klauza Gabriela, *Feliks Nowowiejski: twórca wszechstronny*, w: *Non omni-smoriar. Na tropach piękna: prace zadedykowane pamięci profesor Beaty Dąbrowskiej dyrektora Instytutu Muzyki WA UMCS w latach 2005-2016*, red. B. Pazur, Lublin 2017, s. 263-278.
308. Kolberg Josef, *Domdechant Dr. Augustin Kolberg*, „Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands”, 17 (1910) s. 464-477.
309. Kowalski Adam, *75 lat trudnego, ale i pięknego życia. Wywiad z panią Aliną Szlumą z Pieckowa*, „U stóp Świętoliipskiej Matki”, (2018) nr 10, s. 6-8.
310. Kozakiewicz Stefan, *Ertli (hertli, Ertly) Jerzy (Jerzy, Jan?)*, (zm. 1696 lub 1697), w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. 6, Kraków 1948, s. 292.
311. Łukaszewski Marcin Tadeusz, *Bogu i Polsce na chwałę, Narodowi ku pokrzepieniu*, „Niedziela”, 44 (2016) s. 24-25. [Życiorys Feliksa Nowowiejskiego]
312. *Majer Maciej (zm. 1737)*, w: *Słownik Biograficzny Warmii, Mazur i Powiśla od połowy XV wieku do 1945 roku*, red. T. Oracki, Warszawa 1963, s. 181.
313. Marko Elżbieta, *Gerhard, nasz Tatuś*, „U stóp Świętoliipskiej Matki”, (2015/2016) nr 4, s. 17-19.
314. Obłąk Jan, *Historia diecezji warmińskiej*, Olsztyn 1959, s. 139, 148. [Stefan Sadorski i Tomasz Klage]
315. Obłąk Jan, *Jerzy Ertli, budowniczy Świętej Lipki*, „Rocznik Olsztyński”, 3 (1960) s. 115-131.
316. Olbert Joanna, *Feliks Nowowiejski: wielki kompozytor i patriota*, „Seminarie”, 18 (2002) s. 627-635.
317. Poplatek Jan, *Engell Michał (XVII-XVIII w.)*, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. 6, Kraków 1948, s. 271-272.
318. Przeracki Jerzy, *Artyści działający na Warmii w XVIII wieku: Krzysztof Peucker, Jan Chrystian Schmidt, Chrystian Bernard Schmidt, Krzysztof Sand, Jan Witt, Jan Ignacy Witt, Jan Antoni Frey, Piotr Andrzej Kolberg i Józef Joachim Korzeniewski*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (2011) nr 3, s. 441-499.
319. Przybylski Tadeusz, *Nowowiejski Feliks (1877-1946)*, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. 23, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1978, s. 401-403.
320. Rachuba Andrzej, *Radziejowski Augustyn Michał Stefan h. Junosza (1645-1705)*, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. 30, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1987, s. 66-76.
321. Rzempołuch Andrzej, *Krzysztof Perwanger (1708-1764): działalność artystyczna na Warmii i w Prusach Królewskich*, „Rocznik Olsztyński”, 17 (1997) s. 253-291.
322. Strumiński Józef, *Krzysztof Perwanger – rzeźbiarz z Tolkmicka*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (1969) nr 4, s. 581-588.
323. Szorc Alojzy, *Stefan Sadorski (1581-1640) – fundator Świętej Lipki, cz. 1*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, 38 (1994) nr 4, s. 396-414.
324. Szorc Alojzy, *Stefan Sadorski (1581-1640). Fundator Świętej Lipki*, Olsztyn 1996, ss. 141.

325. Szwagrzyk Józef, *Groeben (Gröben), von der Otto z Kobbern k/Frydlądu (zm. 1649)*, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. 8, Wrocław-Kraków-Warszawa 1959-1960, s. 624.
326. Wróblewska Kamila, *Piotr Kolberg*, „Biuletyn Historii Sztuki” 32 (1970), s. 397-401.
327. Wróblewska Kamila, *Piotr Kolberg – malarz warmiński z końca XVII i początku XVIII stulecia*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (1969) nr 3, s. 295-300.
328. *Zadorski (Szadurski, Sadorski) Stefan (ok. 1584-1641)*, w: *Słownik Biograficzny Warmii, Mazur i Powiśla od połowy XV wieku do 1945 roku*, red. T. Oracki, Warszawa 1963, s. 313.

XIV. Innowiercy

329. *Bericht über die Friedrich-Wilhelms-Stiftung des Evangelischen Confirmandenhauses zu Bäslack in Ostpreußen*, Rastenburg 1865.
330. *Das Confirmandenhaus in Bäslack*, w: *Der Gustav-Adolfs-Bote für die Provinz Preußen*, Bd 4, Königsberg 1863, s. 166-168.
331. *Dritter Bericht über die Friedrich-Wilhelms-Stiftung des Evangelischen Confirmandenhaus zu Bäslack*, Rastenburg 1878.
332. Hochleitner Janusz, *Ewangeliccy pielgrzymi w Świętej Lipce. Z dziejów pogranicza warmińsko-mazurskiego*, „Mrągowskie Studia Humanistyczne”, 2 (2000) s. 31-39.
333. Hochleitner Janusz, „*Katolickość*” pruskich ewangelików na przykładzie ich udziału w pielgrzymkach do Świętej Lipki, „Rocznik Mazurski”, 4 (1999) s. 45-52.
334. Jasiński Grzegorz, *Ewangelickie zakłady opiekuńcze na Mazurach w drugiej połowie XIX wieku*, „Gdański Rocznik Ewangelicki”, 7 (2013) s. 128.
335. Jodkowski Marek, *Bezlawki versus Święta Lipka, czyli rzecz o budowie wiejskiego domu dla konfirmantów na pograniczu historycznej Warmii w XIX wieku*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, (2017) nr 1, s. 79-90.
336. *Katholische Bräuche im masurischen Ostpreussen*, „Ermländisches Kirchenblatt”, (1938) nr 46, s. 660.
337. Nowak Władysław, *Kult maryjny wśród polskich protestantów na Mazurach*, „Studia i Dokumenty Ekumeniczne”, (1983) nr 3, s. 9-26.
338. Nowak Władysław, *Sanktuarium NMP w Świętej Lipce a kult maryjny wśród protestantów na Mazurach*, „Przegląd Powszechny”, (1983) nr 5/6, s. 217-230.

XV. Albumy i przewodniki

339. Bałdowski Jan, *Święta Lipka*, Warszawa 1985, ss. 36; wyd. 2, Warszawa 1987, ss. 36; wyd. 3, Warszawa 1990, ss. 36.
340. *Do Ciebie Matko idziemy. Sanktuaria maryjne w Polsce*, red. J. Soszyńska, Gdańsk 1999, ss. 478.
341. Dziadek Irena, Dziadek Henryk, *Święta Lipka. Przewodnik*, Kętrzyn 1997, ss. 29; Kętrzyn 2001, ss. 43; Kętrzyn 2007, ss. 44; Kętrzyn 2013, ss. 44; Kętrzyn 2015, ss. 44; Kętrzyn 2016, ss. 32.

342. Dziadek Irena, Dziadek Henryk, *Heiligelinde. Święta Lipka. Reiseführer*, Kętrzyn 2016, ss. 32.
343. Fedczak Agnieszka, *Święta Lipka. Przewodnik*, Kętrzyn 2003, ss. 48.
344. Jankowski Grzegorz, *Sanktuaria polskie: Jasna Góra, Niepokalanów, Kalwaria Zebrzydowska, Łagiewniki, Licheń, Góra św. Anny, Święta Lipka, Piękary Śląskie, Gietrzwałd, Tuchów*, Warszawa 2005, ss. 128.
345. Kot Roman, *Miejsca, gdzie niebo spotyka się z ziemią*, Warszawa 2014, ss. 154.
346. *Królowa narodu*, cz. 3: *Wybrane sanktuaria maryjne diecezji warmińskiej: Stoczek Warmiński, Gietrzwałd, Święta Lipka oraz Sanktuarium Maryjne Matki Bożej Wędrowców w Neviges, „Pocieszycielki Strapionych” w Kevelaer w Niemczech, a także Matki Bożej Panny Ubogich w Banneaux w Belgii*, pod red. Arno Giese, Pelplin 2007, ss. 316.
347. Kubajak Anna, *Najsławniejsze sanktuaria Polski*, Kraków 2001, ss. 134.
348. Malicki Edward, *Polskie sanktuaria maryjne*, Kraków 2006, s. 135.
349. Paszenda Jerzy, *Heiligelinde. Begleiter bei der Besichtigung*, Heiligelinde 1995.
350. Paszenda Jerzy, *Święta Lipka: bazylika mniejsza*, Olsztyn 2010, ss. 95.
351. Paszenda Jerzy, Stachurski Andrzej, *Święta Lipka (ehem. Heiligelinde)*, Olsztyn 2005, ss. 79.
352. Paszenda Jerzy, *Święta Lipka. Przewodnik*, Gdańsk 1984, ss. 26; -wyd. 2, Gdańsk 1987, ss. 26.
353. Paszenda Jerzy, *Święta Lipka. Przewodnik*, Wrocław-Kraków 2001, ss. 47; wyd. nowe, Wrocław 2008, ss. 72; wyd. nowe, Wrocław 2009, ss. 72; wyd. nowe, Wrocław 2011, ss. 71; wyd. nowe, Wrocław 2013, ss. 71.
354. Połubiński Robert, *Przewodnik po Świętej Lipce. Wydanie specjalne: 50 rocznica koronacji obrazu Matki Bożej Świętolipskiej*, Kętrzyn 2018, ss. 40.
355. Puciato Czesław, *Święta Lipka, Kętrzyn, Olsztyn i okolice*, Kętrzyn 2001, ss. 48.
356. Puciato Czesław, Puciato Zofia, *Święta Lipka, Kętrzyn, Gierłoż, Olsztyn, Reszel i okolice*, Kętrzyn 2013, ss. 64.
357. Rzempoluch Andrzej, *Święta Lipka. Przewodnik*, Olsztyn 1991.
358. Siemiński Stanisław, *Heiligelinde und andere Sanktuarien des Erzbistums Ermland*, Kętrzyn 2013, ss. 56.
359. Siemiński Stanisław, *Święta Lipka, Wilczy Szaniec i Mazury Północne*, Kętrzyn 1998, ss. 128.
360. *Święta Lipka*, fot. Andrzej Artur Mroczek, Warszawa [b.d.wyd.], s. 16.
361. *Święta Lipka/Heiligelinde*, w: *Kościoły i kaplice Archidiecezji Warmińskiej*, t. 2, pod red. Bronisława Magdjarza, Olsztyn 1999, s. 12-13, 80-85.
362. Tarasewicz Hanna, Tarasewicz Stanisław, *Heiligelinde. Illustrierter Prospekt*, Bartoszyce 2005, ss. 48.
363. Tarasewicz Hanna, Tarasewicz Stanisław, *Swieta Lipka (Saint Tilleul). Guide illustré*, Bartoszyce 2005, ss. 48.
364. Woronowicz Alicja, *Heiligelinde. Reiseführer* [ubers. Teresa Demuth-Kaiser], Kętrzyn 2006, ss. 44; Kętrzyn 2012, ss. 47.

365. Woronowicz Alicja, *Święta Lipka. Przewodnik*, Kętrzyn 2016, ss. 48.
366. Woronowicz Alicja, *Święta Lipka. Sanktuarium maryjne*, Kętrzyn 2017, ss. 31.
367. Woronowicz Alicja, *Šventa Liepelė*, Kętrzyn 2010, ss. 43.
368. Woronowicz Alicja, Szumański Grzegorz (fot.), *Święta Lipka. Przewodnik*, Kętrzyn 2001, ss. 42; Kętrzyn 2003, ss. 42; Kętrzyn 2011, ss. 47.
369. Zduniak Agnieszka, *Heiligelinde Reisefuhrer*, Kętrzyn 2001, ss. 48; Kętrzyn 2002, ss. 48; Kętrzyn 2003, ss. 48.
370. Zduniak Agnieszka, *Święta Lipka. Przewodnik*, Kętrzyn 2001, ss. 48; Kętrzyn 2003, ss. 48.
371. Zduniak Agnieszka, Ulewicz Andrzej, Stachurski Andrzej (fot.), Zduniak Jan (fot.), *Święta Lipka*, Olsztyn 1997, s. 47.
372. Zduniak Jan, *Święta Lipka, Kętrzyn, Wilczy Szaniec, Twierdza Giżycka: ilustrowany przewodnik*, Kętrzyn 2000, ss. 96; Kętrzyn 2003, ss. 96.
373. *Z dawna Polski Tyś Królową: przewodnik po sanktuariach maryjnych. Koronowane wizerunki Matki Bożej 1717-1983*, red. P. Anzulewicz, Szymanów 1983, s. 463-466.

XVI. Miscellanea

374. Behlau Ulrich, *Verhandlungen über eine Berufung der Redemptoristen nach Springborn und Heilige Linde 1861*, „Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands”, 31/32 (1967/1968) s. 321-358.
375. (bm), *W Świętej Lipce zakatowano człowieka*, „Gazeta Kętrzyńska” 1 (1990) nr 8, s. 1. [Sprawa brutalnego pobicia we wsi Święta Lipka, 29 października 1990 roku]
376. Bochenek Małgorzata, *Częstochowa Północy*, „Nasz Dziennik”, (2018) nr 143 (6197).
377. Bober Andrzej, *Święta Lipka, ośrodek wiary i polskości na Warmii i Mazurach*, „Kalendarz Serca Jezusowego na 1948 rok”, Kraków 1947, s. 58-65.
378. Bober Andrzej, *Taniec imion*, „Tygodnik Powszechny”, (1947) nr 44, s. 12.
379. Dąbrowska Czesława, *Genius loci, czyli duch miejsca. Święta Lipka w poezji*, „U stóp Świętoliipskiej Matki”, (2017) nr 8, s. 8-11.
380. Klimek Robert, *Ślady średniowiecznej granicy Warmii między Reszlem a Świętą Lipką*, „Studia Geohistorica”, 4 (2016) s. 40-52.
381. Kurkowski Franciszek, *Jakie treści kryją się w dwu pierwszych z odnalezionych egzemplarzy „Wiadomości Parafialnych” z lat 1934-1936?*, „U stóp Świętoliipskiej Matki”, (2014-2015) nr 1, s. 4/5; cz. 2, „U stóp Świętoliipskiej Matki”, (2015) nr 3, s. 2-3.
382. Mętlewicz Jan, *O Świętej Lipce (Heilige Linde)*, „Pamiętnik Religijno-Moralny”, 24 (1853), nr 5, s. 473-488.
383. Nowak Władysław, *Świętoliipska Pani Krainy Mazur – Matką Jedności chrześcijan. Kalendarz Maryjny*, Olsztyn 1982, s. 121-128.
384. Paszenda Jerzy, *Sanktuarium świętoliipskie*, „Przegląd Powszechny”, (1987) nr 5, s. 220-230.
385. Stadtmüller Ewa, *Święta Lipka*, Sandomierz 2008, ss. 23; Sandomierz 2013, ss. 23.

386. Szorc Alojzy, *Diaspora diecezji warmińskiej za biskupa Andrzeja Chryzostoma Zaluskiego (1698-1711)*, „Studia Warmińskie”, 3 (1966) s. 65-88.
387. Szydłowska Joanna, *Święta Lipka jako źródło inspiracji literackich*, „Rocznik Olsztyński”, 17 (1997) s. 167-181.
388. Zawitkowski Józef, *Ty jesteś taka na obrazach śliczna*, „Nasz Dziennik”, (2018) nr 105 (5858).

BIBLIOGRAFIA

- Achremczyk Stanisław, *Znaczenie Świętej Lipki w Rzeczpospolitej szlacheckiej*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 98-117.
- Borzyszkowski Marian, *Święta Lipka w latach 1920-1940*, „Studia Warmińskie”, 32 (1995) s. 103-116.
- Buszko Eliza, *Problemy konserwatorskie sanktuarium w Świętej Lipce*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 176-198.
- Czapski Michał, *Zabezpieczenie krużganków w Świętej Lipce*, „Inżynieria i Budownictwo” 16 (1959) nr 1, s. 1-6.
- Ciaritius Michael Fridericus, *B. V. M. Lindensis. Vetustissimum et religiosissimum in Prussia Sacellum Beatis-simae Virginis Mariae sacrum, prodigiis divinis clarissimum*, Brunsbergae 1626.
- Clagius Thomas, *Linda Mariana sive de B. Virgine Lindensi libri V*, Coloniae 1659.
- Hochleitner Janusz, *Przydrożne pomniki kultu religijnego Świętej Lipki i okolic*, „Studia Angerburgica”, 2 (2006) s. 78-91.
- Hochleitner Janusz, *Religijność Mazurów manifestowana w Świętej Lipce (XVI-XX w.)*, w: *Mniejszość i większość. Relacje kulturowe na pograniczach*, cz. 1, red. Paweł Pietnoczka, Olsztyn 2016, s. 175-192.
- Jacyniak Aleksander, *Chcę służyć Matce Bożej Świętolipskiej*, „Nasza Arka”, (2018) nr 5 (209), s. 13.
- Kolberg Augustyn, *Geschichte der Heiligelinde*, „Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands”, 1866, Bd 3, s. 28-138; 435-520.
- Kopiczko Andrzej, *Władze partyjno-państwowe wobec koronacji obrazu Matki Bożej w Świętej Lipce*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 245-300.
- Lühr Georg, *Die Jesuiten von Rösel und Heiligelinde*, „Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands”, 20 (1919) nr 20, s. 753-800.
- Obłąk Jan, *Święta Lipka*, Olsztyn 1975; wyd. 2, Olsztyn 1982.
- Ropiak Sławomir, *Pieśni świętolipskie*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 147-166.
- Sulima Rafał, *Organy świętolipskie*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 131-146.
- Ulbrich Anton, *Die Wallfahrtskirche in Heiligelinde. Ein Beitrag zur Kunstgeschichte des XVII. und XVIII. Jahrhunderts in Ostpreussen*, Strassburg 1901.
- Wanat-Zakrzewska Maria, *Konserwacja rzeźby kamiennej barokowego kościola w Świętej Lipce w latach 1982-1987*, „Rocznik Olsztyński”, 17 (1997) s. 125-141.
- Zielińska Lidia, *Księgozbiór starodruków świętolipskich w Bibliotece Bobolanum w Warszawie*, w: *Święta Lipka: perła na pograniczu ziem, kultur i wyznań*, red. A. Jacyniak, Warszawa 2008, s. 88-97.

Indeks osób i nazw geograficznych

A

Achremczyk Stanisław 22, 23, 286
Gorgoniusz Ageison SJ 119
Altomonte Marcin 305
Aniela od św. Józefa, bł. 250
Antoniewicz Józef SJ 121
Anzulewicz Piotr 373
Arszyński Marian 108, 287
Astachow Krystyna 288
Astachow-Kwiatkowska Dorota 288
Aucepius Teodor SJ 122

B

Babicka Maria 70
Bakhita Józefina, bł. 250
Balter Lucjan 24
Baldowski Jan 339
Banneaux 346
Barącz Sadok 154
Barcja 69
Barczewo 219, 224
Barczewski Walenty 226
Bartlewicz Jan 115
Bartoszyce 362, 363
Belgia 346
Bezlawecki Dwór 44
Bezlawki (Bäslack) 27, 37, 48, 49, 50, 54,
 69, 279, 280, 281, 282, 283, 329, 330,
 331, 334, 335
Behlau Ulrich 374
Białostocka-Maurin Jolanta 301
Bielawny Krzysztof 177, 178
Birch-Hirschfeld Anneliese 179
Bitrowicz Bronisław SJ 129
Bober Andrzej 25, 377, 378
Bochenek Małgorzata 160, 376
Boehm Jan 289, 290
Bogdanowski Janusz 72
Borzyszkowski Marian 26, 227, 260, 291,
 292
Bosko Janina 73
Bötticher Adolf 74
Braniewo (Braunsberg) 108, 147, 161,
 163, 164, 165, 170, 184, 251, 252, 253

Brillowski Wojciech 27
Bruski Ireneusz Stanisław 28, 180
Bruździńska Jadwiga 181, 261
Brzostek Krzysztof 203
Buchholz Franz 104
Bulanda Edward 116
Buszko Eliza 75
Byczkowska-Sztaba Jolanta 262

C

Casparini Adam Horatio 110
Celińska Elżbieta 293
Chlebowski Bronisław 18
Chojnowski Zbigniew 29, 76
Chorzów 155
Chwałęcin 167
Chyra Maciej „Łoś” 248
Ciarritius Michael Fridericus 161
Cieszyński Klaus Peter SJ 138
Cieślak Anna 28
Costa Aleksandra Maria, bł. 250
Czapliński Konrad Kazimierz 5, 30, 155
Czapski Michał 77
Czechyra Łukasz 183, 263
Częstochowa 258, 376

D

Daleczko Władysław SJ 117, 151
Danieluk Robert 31
Darowski Roman 119
Dąbrowska Beata 307
Dąbrowska Czesława 379
Dejnowa (jezioro) 65
DEM 229
Derwojed Janusz 287, 301
Domaradz Piotr 304
Domaradz-Wilk Anna 304
Drema Vladas 294
Drzazga Józef, bp warm. 230, 231
Dziadek Henryk 341, 342
Dziadek Irena 341, 342
Dzwonkowski Roman 120

E

Eichhorn Albert 295
 Elbląg 106
 – elbląskie województwo 108
 Ełk 203
 Engell (Engel) Michał 118, 317
 Ertli Jerzy 294, 296, 310, 315

F

Faryna-Paszkiwicz Hanna 6
Fedczak Agnieszka 343
Fleischer Franz 297
Fokt Iwona 298
 Frankfurt nad Menem 262
 Frey Jan Antoni 318
Fridrich Alojzy 156
 Frombork 108
 Frydłąd 325

G

Gać Jan 32
 Gałka Aleksander 299
Gałka-Dudenko Krystyna 299
 Gattorno Anna, bł. 250
 Gdańsk 27, 37, 54, 69, 134, 193, 218, 301, 319, 320, 340, 352
 Geppert Zygmunt SJ 131
 Gesturi Mikołaj, bł. 250
 Gierłoż 356
Giese Arno 346
 Gietrzwałd 35, 344, 346
Gigilewicz Edward 4
 Giżycko 372
Głos Jerzy 106
 Góra Świętej Anny 344
 Górzyński Józef, abp warm. 245
 Groeben Otto 300, 325
Gruszka-Zych Barbara 33
Grzebień Ludwik 1, 13, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 150
Grześkiewicz Ewa 264, 265, 266
 Gustaw Adolf, król Szwecji 280, 330
Guzowski Jan 291, 292

H

Harwardt B. 128
Helik Adrian 185
Heydel Maria 301, 302, 303
Hochleitner Janusz 78, 79, 186, 187, 188, 189, 190, 332, 333

J

Jacyniak Aleksander 23, 24, 29, 31, 43, 75, 82, 107, 114, 115, 129, 130, 131, 132, 143, 148, 157, 166, 172, 175, 181, 202, 209, 211, 225, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 242, 249, 258, 261, 267, 277, 278
Jagła Jowita 167
Jan Paweł II, papież 238
Janca Jan 110
Jankowski Grzegorz 344
Jasiński Grzegorz 282, 334
Jasiński Janusz 191
 Jasna Góra 344
Jelińska Elżbieta 80, 81
Jodelis Wincenty 133
Jodkowski Marek 283, 335

K

Kacprzycka-Domaradz Ela 304
Kaczorowski Andrzej 34
Kaczorowski Robert 192, 193, 218
 Kalwaria Zebrzydowska 344
 Katowice 5, 30, 155
Karpowicz Mariusz 305
Kawecki Roman 306
 Kevelaer 346
Kępkowicz Agnieszka 82
 Kętrzyn (Rastenburg) 47, 83, 279, 281, 329, 331, 341, 342, 343, 354, 355, 356, 358, 359, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 372
Kętrzyński Wojciech 239, 240
Kita Jarosław 186
Klaffki Leo 194
Klage (Clagius) Thomas 123, 139, 162, 165, 182, 314
Klauza Gabriela 307
 Klewno 46
Klimek Robert 35, 380
Kluk Iwona Beata 268
Koch Ludwig 3
Kochanowicz Jerzy 220
Kolberg Augustyn 36, 291, 297, 308
 Kolberg Peter 301, 318, 326, 327
Kolberg Josef 308
 Kolonia (Köln, Colonia) 110, 162, 182
Koperkiewicz Arkadiusz 27, 37, 54, 69
Kopiczko Andrzej 219, 241, 242
Korowaj Tadeusz 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 83

Korybut-Marciniak Maria 186
Kot Roman 345
Korzeniewski Józef Joachim 318
Kowalewska Magdalena 195
Kowalski Adam 309
Kozakiewicz Stefan 310
Kozłowski Krzysztof 47, 168, 196, 243,
 244, 245, 246, 269, 270, 271, 284
 Kraków (Cracovia) 1, 9, 11, 13, 17, 57,
 61, 150, 153, 156, 158, 174, 176, 220,
 301, 310, 317, 319, 320, 325, 347, 348,
 353, 377
Krasowska Helena 169
Krause Antoni 292
Krollmann Christian 109
Królewiec (Königsberg) 74, 100, 105, 110,
 280, 330
Krusińska Letycja 285
Kubajak Anna 347
Kuprjaniuk Stanisław 85
Kurkowski Franciszek 381
Kutzner Marian 108
Kwiatkowski Krzysztof 48, 49 50

L

Lembruk (Langenbrück) 45, 64
Lentini Dominika, bł. 250
Lenz Edmund 135
Licheń 344
Lieder Franciszek 197, 247
Lisińska Halina 97
Litwa 13, 150
Lizala Aleksy SJ 116, 136, 142, 143
Lublin 4, 120, 307
lucy 198
Lühr Georg 137
Lwów 154

Ł

Łagiewniki (Kraków) 344
Łękański Krzysztof 248
Łódź 181, 186, 301
Łukaszewski Marcin Tadeusz 311
Łukawski Jan SJ 148

M

Mach Józef SJ 141
Magdeburg 109
Magdziarz Bronisław 84, 361
Makowska Urszula 302, 303

Malicki Edward 348
Man[n]heim 2, 7
Maria od Męki Pańskiej, bł. 250
Marko Elżbieta 52, 86, 221, 272, 313
Matczak Bartłomiej 199, 200
Mayer (Majer, Mejer) Maciej Jan 96, 287,
 312
Mazury (Masuren, Masuria) 82, 118, 192,
 201, 205, 212, 226, 282, 296, 300, 312,
 328, 334, 337, 338, 359, 377, 383
Mętlewicz Jan 382
Milewski Zygmunt 53
Milobędzki Adam 87
Mitura A. 201
Mogas Anna, bł. 250
Mosengel Jan Jozue 106, 109, 110
Motyliński Janusz SJ 134
Möller Bartłomiej SJ 144
Mrażowo 198
Mroczek Andrzej Artur 360
Mróz Franciszek 166, 202
Musialik Wanda 138
Münster 92
Myszor Jerzy 138, 145
Myszyniec 206

N

Nahzer Michał SJ 124
Natoński Bronisław 139
Neviges 346
Niemcy 346
Niepokalanów 344
Niewodnik 66
Nowak Władysław 203, 204, 205, 249,
 337, 338, 383
Nowakiewicz Tomasz 54
Nowakowski Edward [Ks. Wacław z Sulgo-
stowa] 158
Nowowiejski Feliks 219, 224, 276, 289,
 290, 298, 307, 311, 316, 319

O

Obląk Jan, bp warm. 55, 222, 314, 315
Olbert Joanna 316
Olsztyn 55, 60, 84, 85, 90, 173, 175, 177,
 178, 180, 186, 188, 189, 190, 192, 197,
 216, 219, 226, 239, 241, 247, 268, 276,
 289, 290, 291, 292, 314, 324, 355, 356,
 357, 361, 371, 383
Opole 248

Oracki Tadeusz 118, 296, 300, 312, 328

Orneta 108

Ostrowski Janusz, bp 183

P

Paderborn 3

Paluszkiewicz Felician 117, 136

Parda Szymon Jan 56

Pasieczny Robert 6

Pastuszka Jan SJ 146

Paszenda Jerzy 4, 57, 58, 59, 60, 61, 88, 89, 90, 142, 143, 144, 172, 173, 206, 207, 349, 350, 351, 352, 353, 354

Pavarotti Luciano 269

Paweł VI, papież, bł. 230

Paziewski Michał 145

Pazur Beata 307

Perwanger Krzysztof (Christoph) 93, 102, 302, 321, 322

Peucker Krzysztof (Christoph) 303, 318

Pieckowo 38, 39, 309

Piekary Śląskie 344

Pietnoczka Paweł 188

Pilec 38, 65, 66

Piskorek Julian 146

Pohls J. 62

Poklewski Józef 63, 91

Polak Grzegorz 19

Polska 13, 150, 153, 154, 156, 158

Polubiński Robert 64, 65, 250, 354

Poplatek Jan 317

Poschmann Adolf 147

Pomorze 191

Powiśle (region w pñ. Polsce) 118, 296, 300, 312, 328

Poznań 34, 63, 91, 298

Prusy (Preussen) 49, 54, 110, 161, 176, 203, 280

Prusy Królewskie 321

Prusy Książęce 91

Prusy Wschodnie (Ostpreussen) 74, 92, 100, 101, 110, 213, 240, 279, 329, 336

Przeracki Jerzy 318

Przybylski Tadeusz 319

Przydatek Kazimierz 209, 210

Przytocka Maria 206

Puciato Czesław 355, 356

Puciato Zofia 356

Pudwągi 38, 39, 40

R

Rachuba Andrzej 320

Radziejowski Michał Stefan, kard. 295, 306, 320

Ramty 42

Reifferscheid Gerhard 92

Renkewitz Werner 110

Reszel (Rössel) 42, 78, 86, 137, 147, 272, 293, 356, 380

Reuther Hans 67

Rochel (Rochell) Jan SJ 125

Rondomańska Zofia 223

Ropiak Sławomir 211

Ruiz de los Panos y Angel Piotr, bł. 250

Rzempoluch Andrzej 93, 321, 357

S

Sadorski Stefan 286, 314, 323, 324, 328

Sand Krzysztof 318

Sandomierz 385

Schill Grzegorz SJ 126

Schmidt Chrystian Bernard 318

Schmidt Jan Chrystian 318

Schulz Heribert SJ 128, 132

Schwartz Jan 293

Seroczyński Franciszek SJ 115

Sianko Józef 111, 112

Siegle U. 262

Siemiński Stanisław 358, 359

Siemki 38, 285

Smoliński Mariusz 95

Smulikowska Ewa 113

Soszyńska Janina 340

Sroka Bronisław SJ 145

Stachurski Andrzej 90, 351, 371

Stadtmüller Ewa 385

Stępkowska Ewa 273

Stempel Maciej SJ 127

Stoczek [Warmiński] 346

Stumiński Józef 322

Strzyżewski Waldemar SJ 107, 130

Sulima Rafał 114

Stoga Andrzej 96, 97, 98

Szatravski Krzysztof Dariusz 219, 224

Szczepański Seweryn 69

Szembek Krzysztof Andrzej Jan, bp warm. 251, 252

Szlendak Faustyna 285

Szluma Alina 309

Szorc Alojzy 323, 324, 386

- Szumski Aleksander 262
Szwagrzyk Józef 325
Szydłowska Joanna 387
 Szymanów 373
 Szymański Grzegorz 368
 Szymański Stanisław 148, 174, 175
- Ś**
 Święta Lipka (Heiligelinde, Linda Maria-
 na) 1-378
- T**
Tarasewicz Hanna 362, 363
Tarasewicz Stanisław 362, 363
 Terlecki Max 106
 Tolkmicko 322
 Toruń 63
Trochimczak Monika 254
 Tuchów 344
- V**
Vetulani Cecylia 99
- U**
Ulbrich Anton 100, 101
Ulewicz Andrzej 371
- W**
Wagner Arkadiusz 102
Walewski Władysław 18
Wanat-Zakrzewska Maria 103
Wandali Mamert 213
 Wanguty 38, 41
 Warszawa 6, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 18, 19,
 20, 21, 23, 24, 29, 31, 43, 63, 75, 82, 87,
 91, 97, 106, 107, 108, 114, 115, 117,
 118, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127,
 129, 130, 131, 136, 138, 143, 145, 148,
 157, 171, 172, 181, 201, 202, 209, 211,
 212, 225, 242., 249, 258, 261, 277, 278,
 287, 296, 300, 301, 302, 303, 312, 319,
 320, 325, 328, 339, 344, 345, 360
 Warmia (Ermland) 70, 82, 85, 97, 118,
 137, 179, 184, 187, 189, 192, 197, 213,
 217, 247, 252, 253, 295, 297, 259, 268,
 283, 296, 300, 308, 312, 318, 321, 328,
 335, 358, 374, 377, 380
Wasilewski Czesław 255
- Wilczy Szaniec (Wolfsschanze) 359, 372
 Witt Jan 318
 Witt Jan Ignacy 318
Wojtkowiak Józef 276
 Wojtyła Karol, kard. 195, 209, 210, 214
Wołodkiewicz Kazimierz 176
 Wołoszyn Mieczysław SJ 149, 152
Woronowicz Alicja 364, 365, 366, 367,
 368
 Wrocław 113, 139, 286, 302, 319, 320,
 325, 353
Wróblewska Kamila 326, 327
Wyczawski Hieronim Eugeniusz 122, 123,
 124, 125, 126, 127
 Wyszyński Stefan, kard. 258
- X**
 xps 215
- Z**
Zadroga Danuta 225, 277
Załęski Stanisław 153
 Załuski Andrzej Chryzostom, bp
 warm. 386
 Zawitkowski Józef, bp 388
 Ząbek Antoni SJ 120, 133, 135, 140
 Zbąski Jan Stanisław, bp warm. 259
Zduniak Agnieszka 369, 370, 371
Zduniak Jan 371, 372
Zielińska Lidia 278
Zientara-Malewska Maria 216, 217
 ZSRS 120

BIBLIOGRAPHY OF THE SANCTUARY OF THE MOTHER OF CHRISTIAN UNITY IN ŚWIĘTA LIPKA FOR THE YEARS 1618-2018

Summary

The Marian sanctuary in Święta Lipka, in the Masurian Lakeland macroregion, is one of the most famous sacred places in Poland. Pilgrims from Poland and from abroad have been coming here since the Middle Ages. People pray to Our Lady of the miraculous painting. They also listen to music that is played on a baroque pipe organ. In 2018, the sanctuary celebrated important jubilees: the 400th anniversary of the protection of the Polish king Sigismund III Waza over the sanctuary; the 125th anniversary of the music school graduation of the composer Feliks Nowowiejski; the 50th anniversary of the crowning of the image of Our Lady by the Polish Primate, Cardinal Stefan Wyszyński and the Archbishop of Kraków, Cardinal Karol Wojtyła. The festive jubilee gave the opportunity to summarize scientific research on the church and monastery of the Jesuits. The author of the bibliography presents what we already know about the sanctuary, and also suggests research areas that have not yet been analyzed by historians.

Key words: Święta Lipka, The Jesuits, The Marian cult, bibliography, historical research.

Translated by Aneta Kiper